

PÕLTSAMAA ÜHISGÜMNAASIUM

KELLI-KARITA JEFIMOV

11.A KLASS

KUJUNDAV HINDAMINE JA TAGASISIDE PÕLTSAMAA ÜHISGÜMNAASIUMI 10.–12. KLASSIDE SEAS

JUHENDAJA: AGNE KOSK

SISSEJUHATUS

Kujundav hindamine on otsetõlkes inglise keelest *formative assessment*. Õppimist toetav hindamine on õppeprotsess, kuhu on kaasatud nii õpetaja kui ka õppija partneritena. Selline õpetamisviis käsitleb enamasti lihtsalt hinnete panemist. Kujundav hindamine tähendab terve õppimisprotsessi organiseerimist algusest lõpuni, ühiste eesmärkide püstitamist, igapäevast suhtlemist, erinevaid infokogumisviise ning tõhusat tagasisidestamist. Kujundav hindamine käib läbi eneseanalüüsi, kaasõpilastelt ja õpetajatelt saadud tagasiside kaudu. Selline hindamine on mõtteviis, mille aluseks on koostöö ja jagatud vastused.

Uurimistöö teemaks valisin kujundava hindamise, sest ma olen tundnud, et minu tehtud koolitööd saavad harva tagasisidet või see tagasiside ei ole põhjalik. Lisaks sellele huvitas mind kujundava hindamise teema juba varem, sest sellist hindamismeetodit mainiti tihti meedias ja seega ma soovisin seda ise lähemalt uurida. Kujundav hindamine on tänapäeval muutunud väga aktuaalseks, kuid kuna koolis on õpilasi palju ja meil kõigil, kaasa arvatud õpetajatel, aega napib, siis tundub, et seda ei praktiseerita Põltsamaa Ühisgümnaasiumis piisavalt või ei osata seda õpilasena teadvustada. Uurimistöö käigus soovisin teada saada, kas minu kartustel on üldse alust. Minu eesmärgiks oli uurida, kui palju kasutatakse õpilaste hinnangul Põltsamaa Ühisgümnaasiumi gümnaasiumiastmes kujundavat hindamist ja kuidas õpilased ennast hindamise ja tagasisidestamise suhtes tunnevad.

Uurimisküsimustest lähtuvalt püstitasin hüpoteesi, et Põltsamaa Ühisgümnaasiumi õpilaste hinnangul tagasisidestatakse suuremaid õpiülesandeid vastavalt kujundava hindamise põhimõtetele ja hindamine vastab õpilaste ootustele.

Töö esimeses peatükis seletan lahti, mis on hindamine, kujundav hindamine, traditsioonilise ja kujundava hindamise erinevus, kuidas anda head tagasisidet ning milline on Põltsamaa Ühisgümnaasiumi hindamisjuhend. Töö teises peatükis seletan lahti uurimismeetodi. Kolmandas peatükis on läbi viidud küsitluse tulemused ja analüüs. Neljandas peatükis on järeldused hindamisest ja tagasisidestamisest meie koolis.

SISUKORD

1. HINDAMINE	3
1.1. Hindamise eesmärgid	3
1.2. Kujundav hindamine	4
1.3. Traditsioonilise ja kujundava hindamise võrdlus.....	5
1.4. Tagasiside andmine	6
1.5. Hindamine Põltsamaa Ühisgümnaasiumis	8
2. UURIMISMEETOD	8
3. KÜSITLUSE KIRJELDUS.....	10
3.1. Valim ja vastajad	10
3.2. Mis on õpilaste arvates hindamine?.....	11
3.3. Matemaatika kontrolltöö tagasiside	12
3.4. Eesti keele kirjandi tagasiside	15
3.5. Ajaloo kontrolltöö tagasiside	18
3.6. Bioloogia kontrolltöö tagasiside	21
3.7. Kehalise kasvatuse võimlemiskava tagasiside	24
3.8. Millest tunnevad õpilased hindamises ja tagasisidestamises puudust?	27
3.9. Mis on meie kooli hindamises ja tagasisidestamises hästi?	29
4. JÄRELDUSED HINDAMISEST JA TAGASISIDESTAMISEST MEIE KOOLIS	31
KOKKUVÕTE	32
SUMMARY	33
KASUTATUD ALLIKAD	34
LISAD	35
Lisa 1	35
Lisa 2.....	43
Lisa 3.....	44

1. HINDAMINE

Hindamine on osa õppeprotsessist, kus antakse kindlate hindamiskriteeriumide põhjal aus, erapooletu ja täiesti usaldatav hinnang õpilase teadmiste ja oskuste omandamise taseme kohta ning sealhulgas peab toetuma õppekavas kirjeldatud õpiväljunditele. Hindamisel on kaks tähendust: see tähendab õpitulemuste hindamist ja õpilase arengu hindamist, laiemalt ka õpetamise ja õppimise, õppeprotsessi ja eesmärkide hindamist. Hindamine mõjutab suuresti nii õpilase kui ka õpetaja tahet tööd teha. Õpilasi tuleb hinnata pidevalt ning põhjalikult, et saada aus ja usaldusväärne ülevaade õpilase edusammudest ja võimetest. Hindamine mõjutab õpilaste ja üldsuse arusaamu ja hinnanguid hariduse suhtes. See aitab näha, missugust õppimist ja milliseid tulemusi hariduses tähtsaks peetakse. (Hunt, 2014, lk 5)

Õppimise lahutamatu osa on õppija hindamine tehtud töö põhjal. Tavapäraselt on õpilasi hinnatud pärast õppimist – koduste tööde kontrollimine, tunnikontrollid, kontrolltööd, eksamid või tasemetööd. Hindamist on võimalik vaadelda ka laiemalt – hindamine kui info kogumine õppija algtaseme ja arenguprotsessi kohta; hindamine kui õppija enesehindamine; hindamine, mille tulemuseks on tagasiside, mitte numbriline hinne. Viimasena nimetatud ideed on oma koha leidnud nii Euroopa kui ka maailma eri piirkondades haridusdokumentides. Ka Eesti õppekavas on 2010/2011. aastast laiem hindamise käsitlus ning see on kirja pandud uue mõistena – kujundav hindamine. (Jürimäe, Kärner, Tiisvelt, 2014, lk 5)

1.1. Hindamise eesmärgid

Gümnaasiumi riikliku õppekava (2014) kohaselt

„Hindamise eesmärk on:

- 1) toetada õpilase arengut;
- 2) anda tagasisidet õpilase õppe edukuse kohta;
- 3) innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima;
- 4) suunata õpilase enesehinnangu kujunemist, suunata ja toetada õpilast edasise haridustee valikul;
- 5) suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;

6) anda alus õpilase järgmisse klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks.“

Hindamise eesmärgid on väga olulised, et saaks hinnata kooli hindamissüsteemi efektiivsust. Tõhusus näitab, kas hindamissüsteemi kaudu jõutakse eesmärkideni. Tõhusus on kõrge, kui hinded motiveerivad ja suunavad õpilast sihikindlalt õppima; hindamine tõstab enesehinnagut; õppijad saavad tagasisidet, mis aitab areneda; hinded suunavad õpetajat toetama õpilase õppeprotsessi ja tema arengut. Kui need tingimused pole täidetud, võib järeldada, et hindamissüsteem ei toimi ning et seda tuleks korrigeerida või võtta kasutusele mõni muu hindamismeetod. (Hunt, 2014, lk 7)

1.2. Kujundav hindamine

Kujundav hindamine ehk õppimist toetav hindamine. Kujundav hindamine on otsetõlkes inglise keelest *formative assessment* (Hunt, 2014, lk 11). Tuntud uurijad on andnud kujundavale hindamisele ka teistsuguseid definitsioone. Sadler (1998) nimetab seda tagasiside andmiseks, Shepard (2000) dünaamiliseks hindamiseks, Johnson (2005) varaseks hoiatavaks hindamiseks ja Erickson (2007) pidevaks hindamiseks (Tiisvelt *no date*, lk 1). Eesti keeles kasutatakse veel mõisteid õppimist soodustav hindamine, protsessihindamine, pidevhindamine, formatiivne hindamine, formeeriv hindamine (Hunt, 2014, lk 8). Õppimist toetav hindamine on õppeprotsess, kuhu on kaasatud nii õpetaja kui ka õppija partneritena (Tiisvelt *n.d.*, lk 1). Selline õpetamisviis käsitleb enamat kui lihtsalt hinnete panemist. Kujundav hindamine tähendab terve õppimisprotsessi organiseerimist algusest lõpuni, ühiste eesmärkide püstitamist, igapäevast suhtlemist, erinevaid infokogumisviise ning tõhusat tagasisidestamist. Kujundav hindamine käib läbi eneseanalüüsi, kaasõpilastelt ja õpetajatelt saadud tagasiside kaudu. Selline hindamine on mõtteviis, mille aluseks on koostöö ja jagatud vastused. (Noored Kooli, 2016, lk 100) Tähtis on samuti ka see, et kujundav hindamine suurendaks oluliselt õpimotivatsiooni. Sisu poolest sarnaneb kujundav hindamine ka juhendamisega. Õpilase sooritus täpsustatakse sisuliste kommentaaridega, mille sihiks on lõpuks jõuda parema tulemuseni. Õppimist toetav hindamine sisaldab info kogumist õppija hetketaseme ja arengu kohta, seatud eesmärkidest lähtudes tulemuste analüüsimist, koostööd ning efektiivse ja motiveeriva tagasiside andmist. (Hunt, 2014, lk 9)

Kujundav hindamine ei välista kindlasti hinnete kasutamist. Tagasiside jaoks kasutatakse ka tähti, protsente ning numbreid, kuid sellise hindamise ülesanne on siiski teistsugune kui tavaliselt. Kiitmise ning noomimise asemel annavad hinded ülevaate sellest, mis tasemeni on õpilane jõudnud, mis on tema vead ning kuidas kavandada edasist õppimist. Õppija saab sellisel viisil teavet oma taseme kohta ning saab ennast arendada ja parandada. Lõpphinde panemisel ei lähe tavaliselt tagasisidena antud täht või hinne arvesse. (Hunt, 2014)

Kujundav hindamine kaasab õpilasi rohkem õppeprotsessi ja see aitab õpilasi kuuldavamaks teha. Õppimist toetav hindamine annab tagasisidet ka õpetajale, kuna õpilased on sinna kaasatud ja neilt saadud tagasiside tõstab ka õpetaja töemotivatsiooni. Kujundav hindamine aitab paremini jälgida õppimist, selle paremuse poole liikumist; toetab õpioskuste arenemist ning parandab suhtlemist ja koostööd õpetajatega. (Noored Kooli, 2016, lk 101)

Kujundava hindamise üheks osaks on töös vigade tegemine. Õpilane peab aru saama, et vigade tegemine on loomulik ning siis õpib ta oma vigu analüüsima ning õpib sellest. Õppeprotsess peaks kulgema ilma võrdlusteta, õpilasi ei tohiks oma vahel võrrelda. Rõhk peaks olema sellel, et õpilane võrdleks ennast iseendaga ja siis nähakse oma arengut. Õppimist toetav hindamine ei ole õpetamisele lisandiks, see on midagi, mis on integreerunud õpetamisega ning õppimisega. Kujundav hindamine muudab õppimise kõikidele meeldivamaks, huvitavamaks ning lõpuks ka tulemuslikumaks. (Hunt, 2014, lk 10)

1.3. Traditsioonilise ja kujundava hindamise võrdlus

Kujundav hindamine on üldjuhul protsess (lisa 2), kus on tegemist sõnalise tagasiside andmisega, mis muudab õppeprotsessi paremaks enne kokkuvõtva hinde panemist. Nii kujundavat hindamist kui ka kokkuvõtvat hindamist rakendatakse hindamiskriteeriumide järgi. Kujundava hindamise üheks eesmärgiks on õppimisprotsessi muuta nii, et õppija saavutaks oodatava pädevuse kokkuvõtva hindamiseks. (Hunt, 2014, lk 10)

Traditsiooniline hindamine on keskendunud rohkem vigade otsimisele ja nende esiletoomisele. Sellisel juhul on õpilase peamiseks eesmärgiks vältida vigu. Kujundava hindamise juures on aga vigade tegemine üks osa õppeprotsessist, millest õpitakse. Vigade põhjal saab areneda ja õppida, seega ei peaks vigu iga hinna eest vältima. Kujundav hindamine ja traditsiooniline ehk kokkuvõttev hindamine erinevad peamiselt eesmärkide poolest. Kokkuvõttev hindamine võtab kokku tulemused ning alles siis vaadatakse, kas eesmärk õnnestus või mitte. Kujundavas hindamises kasutatakse hindamistulemusi ära, et õppimist ja protsessi paremaks muuta ning suunata. Õpetajad mõistavad, et tavapärase hindamise probleemiks on see, kuidas arvestada õpilaste erinevate tasemetega, võimete ja õpistiiliga. Sellise hindamise puhul võivad õpilased välja mõelda viise, et saada võimalikult hea hinne. See omakorda soodustab pinnapealset õppimist. Koolid peavad samuti kokkuvõtvat hindamist tähtsaks, kuna hinnete kaudu saab lihtsasti koguda teavet nii õpilaste kui ka õpetajate tulemuste kohta. (Hunt, 2014, lk 10, 11)

Kujundava hindamise väga tähtsaks osaks on hindamisel hinnete osa vähendamine. Õpilasel pole vaja numbrilist hinnet, et teada, kuidas ta õppimine sujub, vaid ta vajab motiveerivat ja

edasiviivat tagasisidet ja informatsiooni. Kui aga antakse tagaside koos numbrilise hindega, siis tagaside jääb pigem tagaplaanile. (Hunt, 2014, lk 11)

Kujundav hindamine ei ole Eestis sugugi uus asi, kuigi me oleme just hiljuti sellest palju lugenud ja kuulnud. Juba 1928. aastal hakati kujundavast hindamisest rääkima, kuigi tollal see sellist nimetust veel ei kandnud. Johannes Käis, kes oli väga silmapaistev pedagoog, rajas siin kooliuuendusliku pedagoogilise mõtte. Ta põhiline tõekspidamine oli, et õpilasi tuleks suunata võimalikult palju isetegevusele. Õpetaja peaks õppimisprotsessi rohkem kõrvalt jälgima ning õpilase keskkoha asetama. Õpetaja koos õppijaga jõuab toimeka õppimisega soovitud tulemuseni. Lapsed peaksid oskama pigem fakte otsida kui neid peast teadma. Tema uuenduspedagoogika peamiseks eesmärgiks oli isiksuse kujundamine, mille põhimõteteks olid individuaalsus ja sotsiaalsus. Johannes Käis rõhutas üleminekut passiivselt õpetuselt isetegevale ehk aktiivsele õpetusele. See on võimalik vaid õppijate huvide arendamise seaduste tundmisel ja kasutamisel. (Jännesselja lasteaed, 2013, lk 1) Kujundav hindamine pole seega üldse uus õppimisviis, kuid ka senini ei aktsepteerita ja kasutata seda täielikult.

1.4. Tagaside andmine

Kujundava hindamise üks tähtsamaid osasid on tagaside andmine ja saamine nii õpilasele kui ka õpetajale. Tagaside aitab õppimist paremaks, püsivamaks ja meeldivamaks muuta. Tagasidet peab andma õppija kindla töö kohta, see peab sisaldama soovitusi ja nõuandeid, peab andma nõu, kuidas puudusi likvideerida ja see peab vältima võrdlusi teiste õpilastega. Kui õpilasele anda selge ülevaade sellest, mida ta valesti teeb ja kuidas saab asja parandada, suudab õppija vastu võtta ka enda kohta käivat kriitilist infot ja ta on valmis sellega edasi töötama. (Jürimäe, Kärner, Tiisvelt, 2014, lk 56, 57)

Õppimist toetava hindamise käigus õpilasele antav tagaside koosneb kolmest komponendist (lisa 3):

- 1) kuhu ollakse jõutud;
- 2) kuhu tahetakse jõuda;
- 3) kuidas sinna kõige paremini saada.

(Taimsoo, 2011)

Tavaline numbriline hindamine ei anna meile nii palju informatsiooni. Kui näiteks õppija saab „kolme“, annab see pinnapealset teavet nii õppijale, lapsevanemale kui ka õpetajale. Milliseid

puudujääke õpilase teadmistes on, seda sellest hindest näha ei ole. (Jürimäe, Kärner, Tiisvelt, 2014, lk 56)

Õige ja asjakohase tagasiside andmiseks tuleb leida vastused küsimustele: Mis on põhiline viga? Millest viga võis tekkida? Kuidas õppijat juhendada nii, et tulevikus viga ei korduks? Selles kontekstis tuleb „viga“ mõista laiemalt kui vaid kui vale vastust tunnikontrollis. Viga kui probleem arusaamises, puudulikes õpioskustes, sobivate meetodite leidmises ja nii edasi. Tagasiside andmisel on väga oluline arvestada iga õpilast individuaalselt, kõigil on oma iseärasused. (Jürimäe, Kärner, Tiisvelt, 2014, lk 56, 57)

Tagasiside peab olema tõhus ning tõstma õpilase õpimotivatsiooni. Tagasiside võib olla nii kirjalik kui ka suuline. Suuline tagasiside on hea võimalus dialoogiks õpilasega, kuid konkreetsem ja täpsem on anda kirjalikku tagasisidet. Tagasisidet ei pea andma ainult õpetaja õpilasele, vaid õpilased õpetajale ning õpilased oma kaasõppijatele. Õpilased mõistavad paremini oma kaasõpilase kriitikat ja tagasisidet. Kaaslasel on lihtsam seletada, kuidas ja mida teisiti teha – ta kasutab oma põlvkonna keelt ja suhtleb samal tasandil. (Jürimäe, Kärner, Tiisvelt, 2014, lk 102, 103)

Efektiivne tagasiside võib teenida kolme eesmärki:

- 1) motiveerib õpilast;
- 2) muudab soorituse paremaks;
- 3) kinnistab õpitut.

(Ojassalu, 2013, lk 36)

Tagasisidel võib esineda ka teatud ohtusid: mõned õpilased võivad hakata tagasisidest liialt sõltuma ning kui tagasiside jääb andmata, hakkab sooritus halvenema. Seega ei tohi anda tagasisidet liiga tihti ja palju, sest see võib tekitada tagasisidestamisest sõltuvust. (Ojassalu, 2013, lk 39)

Tagasisidestamisel tuleb pöörata tähelepanu sellele, kuidas anda positiivset ja negatiivset tagasisidet. Väga hea soorituse puhul peab välja tooma positiivse tagasisidena kõige tugevamad küljed. Halvema või puuduliku soorituse korral peab hinnanguvabalt välja tooma kõige olulisemad puudused ja tuleks anda positiivseid soovitusi. Miski ei tohiks olla liiga negatiivne ega ka positiivne. (Ojassalu, 2013, lk 41)

Tagasisidet tuleks anda kohe pärast mingi asja sooritust (nt luuletuse lugemine klassi ees). 10 sekundit tuleks lasta õpilasel tagasisidet seedida. Minut või enam pausi soorituse ja tagasiside vahel on palju, kuna õpilasel võib ununeda sooritus ning ka suutlikkus tagasisidet sooritusega

seostada. Tagasiside peab olema antud keeles, millest õpilane aru saab. Õpetaja peab ennast väljendama selgelt, kindlalt ja lihtsalt. (Ojassalu, 2013, lk 41, 42)

1.5. Hindamine Põltsamaa Ühisgümnaasiumis

Põltsamaa Ühisgümnaasiumi (PÜG) hindamine põhineb Eesti riiklikul õppekaval. PÜGi hindamise eesmärk on toetada õpilase arengut; anda õpilasele tagasisidet; suunata ning innustada õpilasi sihikindlalt õppima; suunata õpilase enesehinnangu kujunemist ja toetada edasist haridusteed; suunata õpetaja tegevust iga õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel; anda alus järgmisesse klassi üleviimiseks ja kooli lõpetamiseks. (Põltsamaa Ühisgümnaasiumi hindamisjuhend, 2015)

Põltsamaa Ühisgümnaasiumi hindamisjuhendis on kirjas ka kujundav hindamine. Põltsamaa Ühisgümnaasium kasutab seda kui hindamist, mille eesmärk on keskenduda õpilase arengule ja võrrelda seda endiste tulemustega. Tagasiside sisaldab õpilase tugevate külgede väljatoomist, puudujääke ning selles antakse nõuandeid, mis toetavad edasist arengut. Tagasiside andmisel lähtutakse kindlast ülesandest, sooritusest; õpitulemusi võrreldakse eelmiste tulemustega; tagasiside on antud kirjeldavas vormis; tagasisidet antakse õnnestumiste kohta ja selle kohta, kuidas peaks edasi tegutsema, et järgmised tulemused oleks võimalikult head. Iga õpilane kaasatakse enese ja kaasõpilaste hindamisse, mis arendab oskust seada eesmärged ja analüüsida oma tegevusi, see aitab tõsta õpimotivatsiooni. Terve päeva jooksul annavad õpetajad ja teised õppealal töötavad inimesed õpilastele tagasisidet, et kujundada nende tegevust, käitumist ning väärtushinnanguid tulevikuks. (Põltsamaa Ühisgümnaasiumi hindamisjuhend, 2015)

Kokkuvõttev hindamine näitab, kui hästi on omandatud informatsioon. Tulemust väljendatakse numbri, protsendi või sõnalisel kujul. Kokkuvõttev hindamine Põltsamaa Ühisgümnaasiumi gümnaasiumiastmes hindab õpitulemusi kokkuvõtvalt kursuse- või kooliastmehindega viie palli süsteemis. (Põltsamaa Ühisgümnaasiumi hindamisjuhend, 2015)

2. UURIMISMEETOD

Töö 1. peatüki koostamiseks lugesin läbi mitmeid internetiallikaid. Sain teada, mis on hindamine, mis on kujundav hindamine, mis on traditsiooniline hindamine ning mis on kahe hindamismetoodika vahe. Samuti sain teada, kuidas õpilasi kõige efektiivsemalt hinnata.

Sellele informatsioonile toetudes koostasin küsimustiku meie kooli õpilastele, et nad saaksid avaldada arvamust Põltsamaa Ühisgümnaasiumi hindamise ja tagasisidestamise kohta.

Oma uurimusliku osa läbiviimiseks koostasin küsitluse veebipõhiselt, täpsemalt *Google Forms*i keskkonnas. Küsitluses said osaleda Põltsamaa Ühisgümnaasiumi gümnaasiumiastme õpilased. Sellise vanusegrupi valisin, sest ma ise käin gümnaasiumis ning mind väga huvitab, mida kaasõpilased meie kooli hindamisest ja tagasisidestamisest arvavad ja kuidas nad end selle suhtes tunnevad. Gümnaasiumiastmes on väga tähtis omandada reaalseid teadmisi, mitte õppida hinnete nimel, seega kujundav hindamine on meile eriti kasulik, sest see aitab paremini asju talletada ja arengus edasi liikuda.

Küsitlusest võttis osa 91 gümnaasiumiõpilast, kellest 42 olid tüdrukud ning 49 olid poisid. 2016.–2017. õppeaastal õpib meie koolis 178 õpilast, mis tähendab, et küsitlusele vastas natuke üle poolte õpilastest. Küsitluse saatsin Stuudiumi keskkonnas kõikidele gümnaasistidele. Küsitluse viisin läbi novembrikuus: avasin 08.11.2016 ning sulgesin 29.11.2016.

Küsitlus koosnes 15 küsimusest. 15 küsimusest 2 olid avatud vastustega küsimused, kus õpilased said välja tuua, mis neile meie kooli hindamises meeldib ja mis on nende arvates hindamises ja tagasisidestamises puudu. Ülejäänud küsimused uurisid, mis on õpilaste arvates hindamine ning kuidas nad eri õppeainetes suurematele töödele tagasisidet saavad. Küsitlus oli anonüümne.

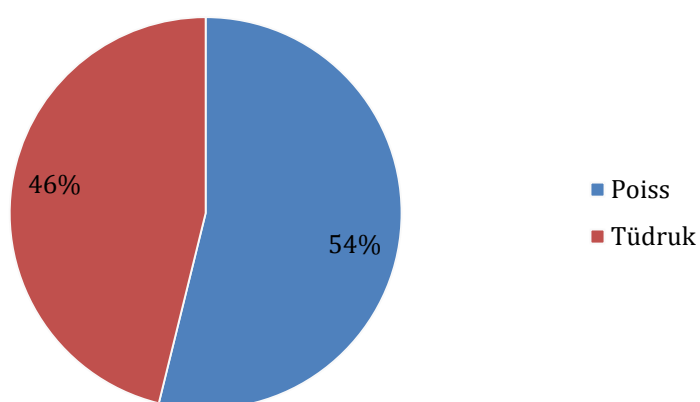
Et uurida kujundava hindamise kasutamist, valisin välja mõned suuremad tööd, mida iga õpilane on tõenäoliselt teinud ja mille puhul võiks oodata, et saadakse mahule vastavalt ka rohkem tagasisidet. Iga õpiülesanne esindas mingit õpisuunda. Matemaatika kontrolltöö esindas reaalseid, bioloogia kontrolltöö esindas loodusaineid, eesti keele kirjand esindas keeli, kehaline kasvatus esindas loovusega seotud tunde ning ajaloo kontrolltöö on üks tavalisem ülesanne oma aineteblokis (ajalugu, ühiskonnaõpetus, kunstiajalugu, inimeseõpetus jne). Valisin ülesandeid eriti selle järgi, millega on minu teada kõigil õpilastel kogemusi olnud. Proovisin üldistada õppeaineid, et küsimustik ei läheks liiga pikaks ja õpilased, kes vastavad, saaks paremini aru. Lähtuvalt teooriaosast koostasin valikvastustega küsimused kujundava hindamise tagasisidestamise põhimõtetest: toetusin nii numbrilisele hindamisele, suulisele ja kirjalikule tagasisidele, tugevuste ja nõrkuste väljatoomisele kui ka edasiviivale tagasisidele.

Kõik küsimused olid kohustuslikud. Õpilane sai valida nii mitu vastust, kui ta soovis.

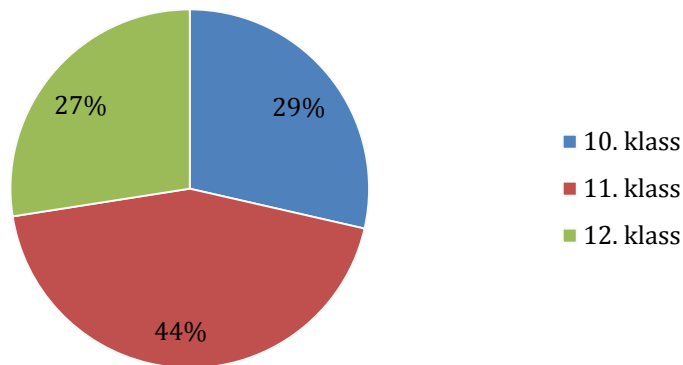
3. KÜSITLUSE KIRJELDUS

3.1. Valim ja vastajad

Küsitlesin PÜG-i gümnaasiumiastme õpilasi. Küsitlusele vastas kokku 91 õpilast, kellest 49 (54%) olid noormehed ja 42 (46%) olid neiu (joonis 1). 10. klassidest vastas 26 õpilast 61-st õpilasest. Küsitlusele vastas 40 õpilast 66-st 11. klassi õpilasest. 12. klassidest vastas 25 abiturienti 51-st. Kõige rohkem vastasid 11. klassi õpilased: 40 õpilast (joonis 2).

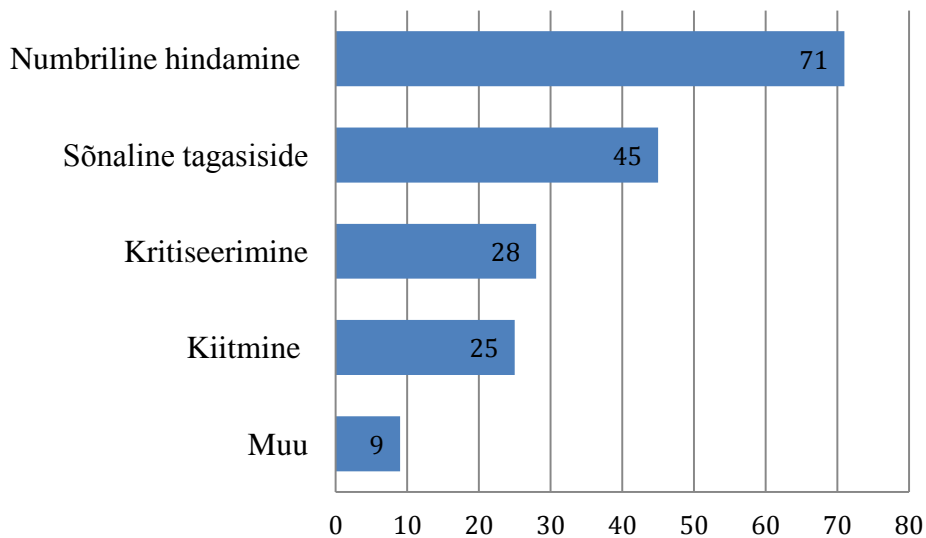
Joonis 1. Vastanute sooline jaotus (n = 91).

Joonis 2. Vastanute klassidevaheline jaotus (n = 91).

3.2. Mis on õpilaste arvates hindamine?

Selles küsimuses sai valida mitu vastusevarianti, mida õpilased ka kasutasid. Küsitlusest tuli välja, et 45 õpilase arvates on hindamine sõnaline tagasiside. 71 õpilase arvates on hindamine numbriline hindamine, see variant oli ka kõige populaarsem. 25 õpilase arvates on hindamine kiitmine ning 28 õpilase arvates kritiseerimine. 9 õpilast arvas, et hindamine on hoopis midagi muud, kuid seda ei täpsustatud, mis ta siis on (joonis 3).

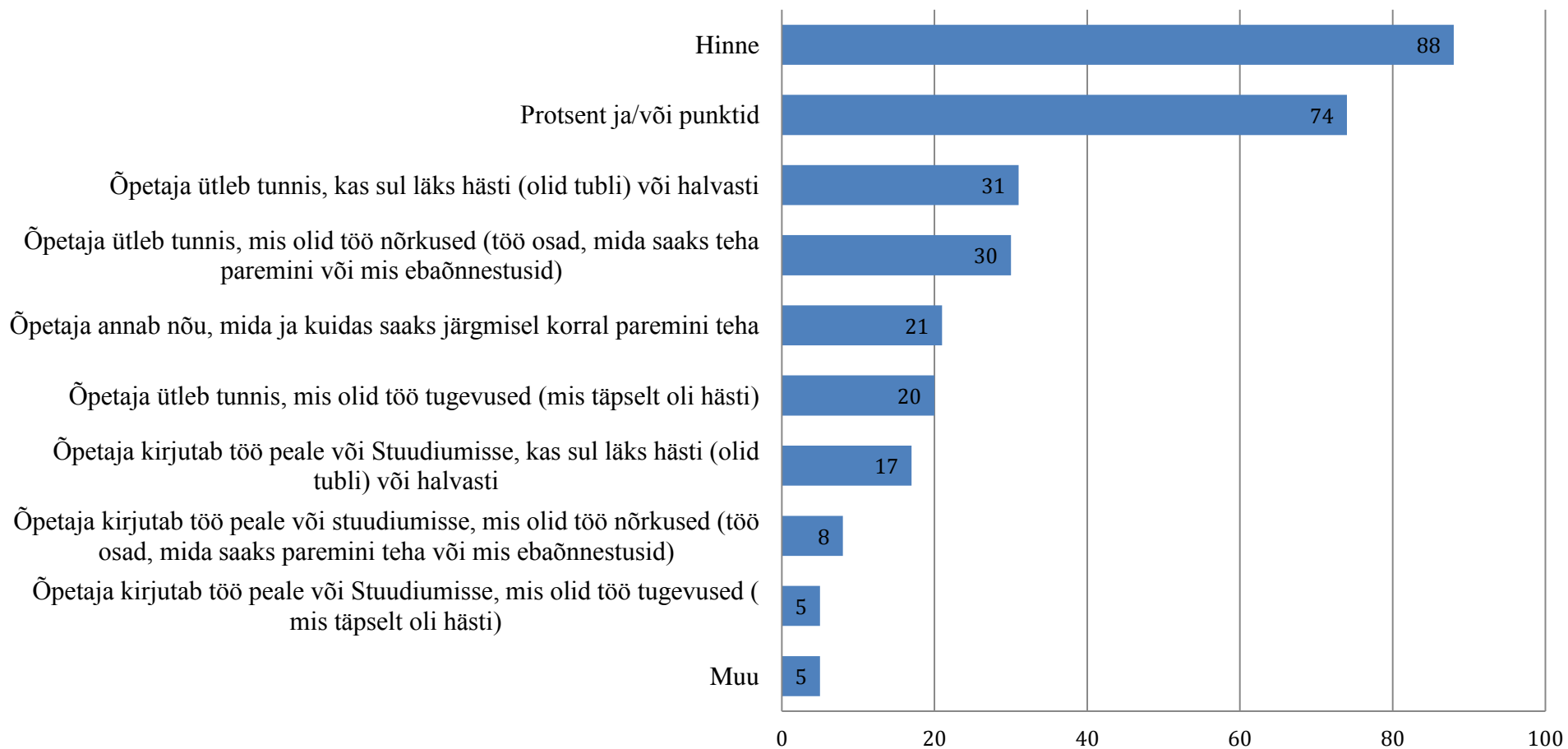
Joonis 3. Hindamise olemus õpilaste arvates (n = 91).

3.3. Matemaatika kontrolltöö tagasiside

Vastanud saavad matemaatika kontrolltöö eest peaaegu alati esmase tagasisidena hinde. 81% (74 õpilast) vastas, et nad on saanud ka protsente ja/või punkte. 34% õpilastest on kuulnud, kui õpetaja ütleb tunnis, kas töö läks hästi või halvasti. 32% õpilastest on saanud õpetajalt suulist tagasisidet selle kohta, mis olid töö nõrkused. 23% õpilastest on saanud pärast matemaatika kontrolltööd õpetaja käest nõu, mida järgmisel korral saaks paremini teha. 22%-le õpilastest on õpetaja öelnud tunnis, mis olid täpselt töö tugevused. 19% õpilastest on saanud tagasisidet töö peale või Stuudiumisse, kuhu õpetaja on kirjutanud, kas töö läks hästi. 9% õpilastest on saanud töö nõrkuste kohta ka kirjalikku tagasisidet töö peale või Stuudiumisse. Vähestele õpilastele on õpetaja kirjutanud töö peale või Stuudiumisse, mis on töö tugevused. Mõni õpilane on saanud õpetaja käest ka mingit muud informatsiooni, kuid seda ei täpsustatud (joonis 4).

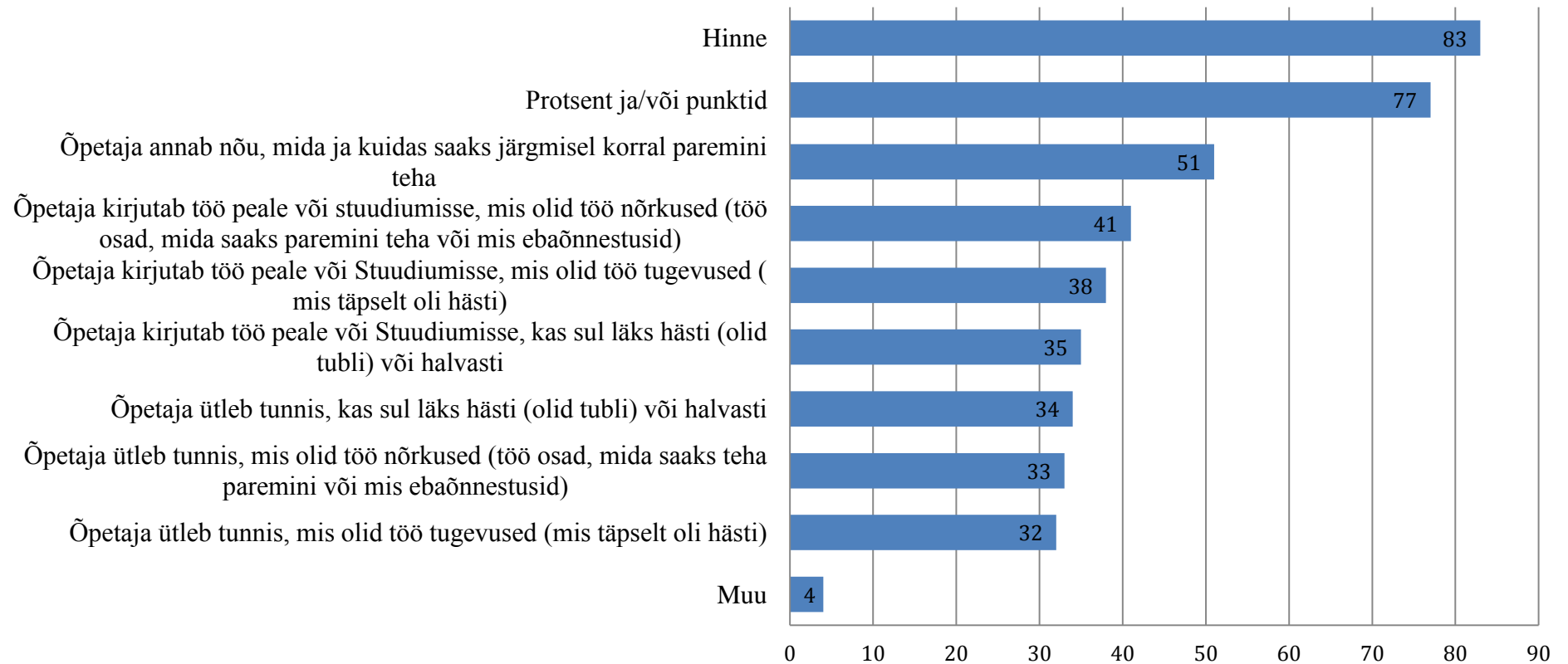
Kõige enam soovivad õpilased matemaatika kontrolltöö tagasisidena saada hindeid. Protsente ja/või punkte tahaks saada 85% vastanutest. 56% õpilastest sooviks ka, et õpetajad annaksid pärast tööd nõu, mida ja kuidas saaks järgmisel korral paremini teha. 45% õpilastest sooviks, et õpetaja kirjutaks töö peale või Stuudiumisse, mis olid töö nõrkused. 41% õpilastest tahaks ka, et õpetaja annaks kirjalikult teada, mis olid töö tugevused. 38% vastas, et nad sooviks tagasisidet kirjalikult töö peale või Stuudiumisse selle kohta, kas neil läks hästi või halvasti. 37% vastas, et nad sooviks, et õpetaja ütleks neile, kas neil läks hästi või halvasti. 36% õpilastest sooviks, et õpetaja ütleks tunnis, mis olid nende töö nõrkused. 34% õpilastest sooviks, et õpetaja ütleks tunnis, mis olid töö tugevused (joonis 5).

Matemaatika kontrolltöö tagasiside saamine

Joonis 4. Tagasiside saamine pärast matemaatika kontrolltööd (n = 91).

Tagasiside, mida õpilased soovivad pärast matemaatika kontrolltööd

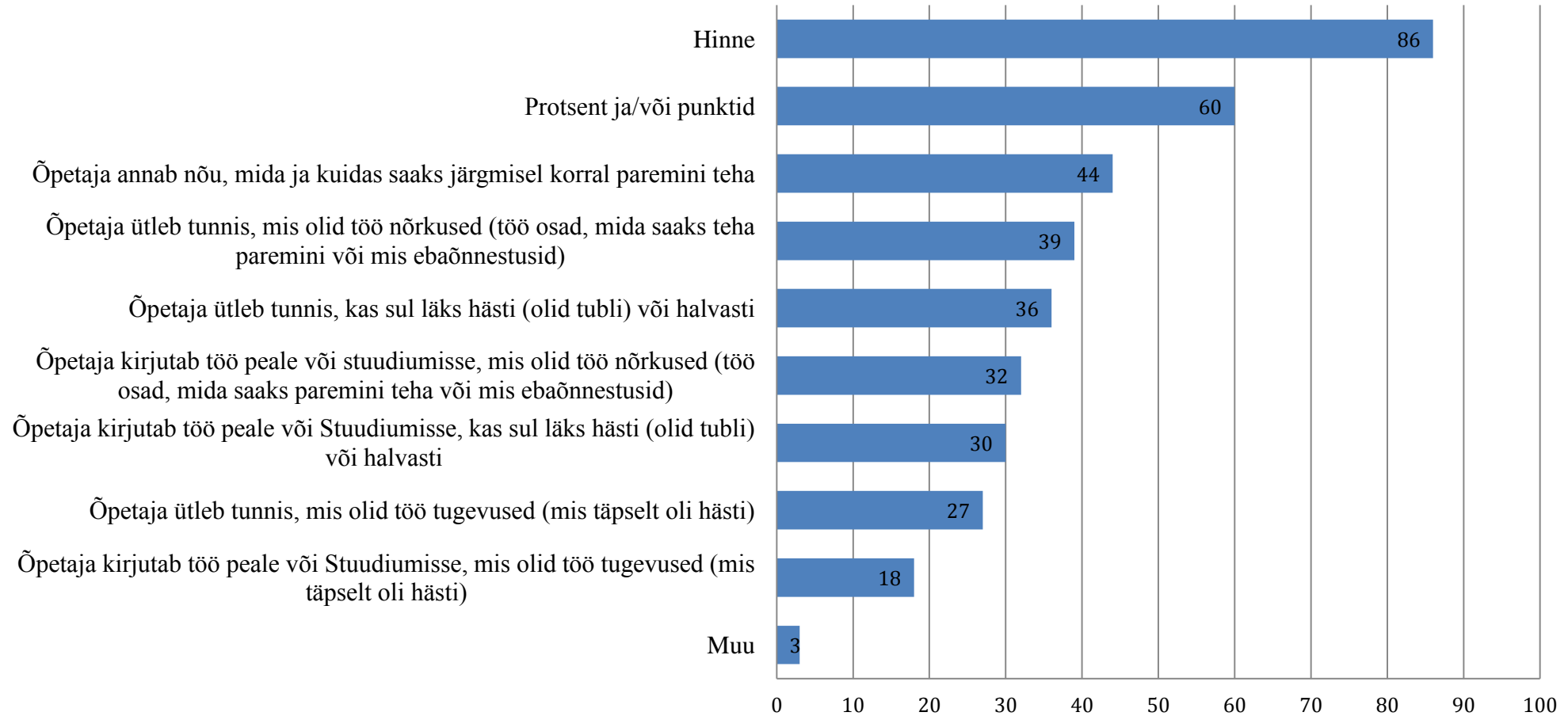
Joonis 5. Tagasiside saamise soov pärast matemaatika kontrolltööd (n = 91).

3.4. Eesti keele kirjandi tagasiside

Kõige enam saadakse eesti keele kirjandi eest hinnet. Sellele järgnes protsent ja/või punktid, mille valis 66% vastanutest. Populaarsuselt kolmas oli see, et õpetaja annab nõu, mida ja kuidas saaks kirjandis järgmine kord paremini kirjutada. Selle variandi valis 48% õpilastest. Õpetaja ütleb 43%-le vastanutest tunnis, mis olid töö nõrkused. 39%-le õpilastest on õpetaja tunnis öelnud, kas tal läks hästi või halvasti. 35%-le õpilastest on õpetaja kirjutanud töö peale või Stuudiumisse, mis olid töö nõrkused. 33%-le õpilastest on õpetaja kirjutanud töö peale või Stuudiumisse, kas õpilasel läks hästi või halvasti. 30% õpilastest on saanud tagasisidet oma töö kohta tunnis. Õpetaja ütles neile, mis täpselt olid töö tugevused. Vaid 20% õpilastest vastasid, et õpetaja on kirjutanud tööle või Stuudiumisse, mis täpselt olid töö tugevused. Mingit muud informatsiooni on andnud õpetajad kolmele õpilasele, kuid mida, seda ei täpsustatud (joonis 6).

Kõige rohkem soovitakse kirjandi (kõigis keeltes) eest hindeid. 78% sooviks saada ka protsente ja/või punkte. 61% õpilastest tahaks saada õpetajalt nõu, mida ja kuidas järgmisel korral paremini teha. 48% õpilastest sooviks, et õpetaja kirjutaks töö peale või Stuudiumisse, mis olid töö nõrkused ja sama palju õpilasi soovis veel ka seda, et õpetaja kirjutaks töö peale või Stuudiumisse, kas neil läks hästi või halvasti. 45% õpilastest sooviks, et kirjutatakse töö peale või Stuudiumisse, mis olid töö tugevused. 39% õpilastest soovis seda, et õpetaja ütleks tunnis, mis olid töö nõrkused, ning ka seda, et õpetaja ütleks tunnis, kas neil läks hästi või halvasti. 36% õpilastest sooviks, et neile öeldakse tunnis, mis olid töö tugevused (joonis 7).

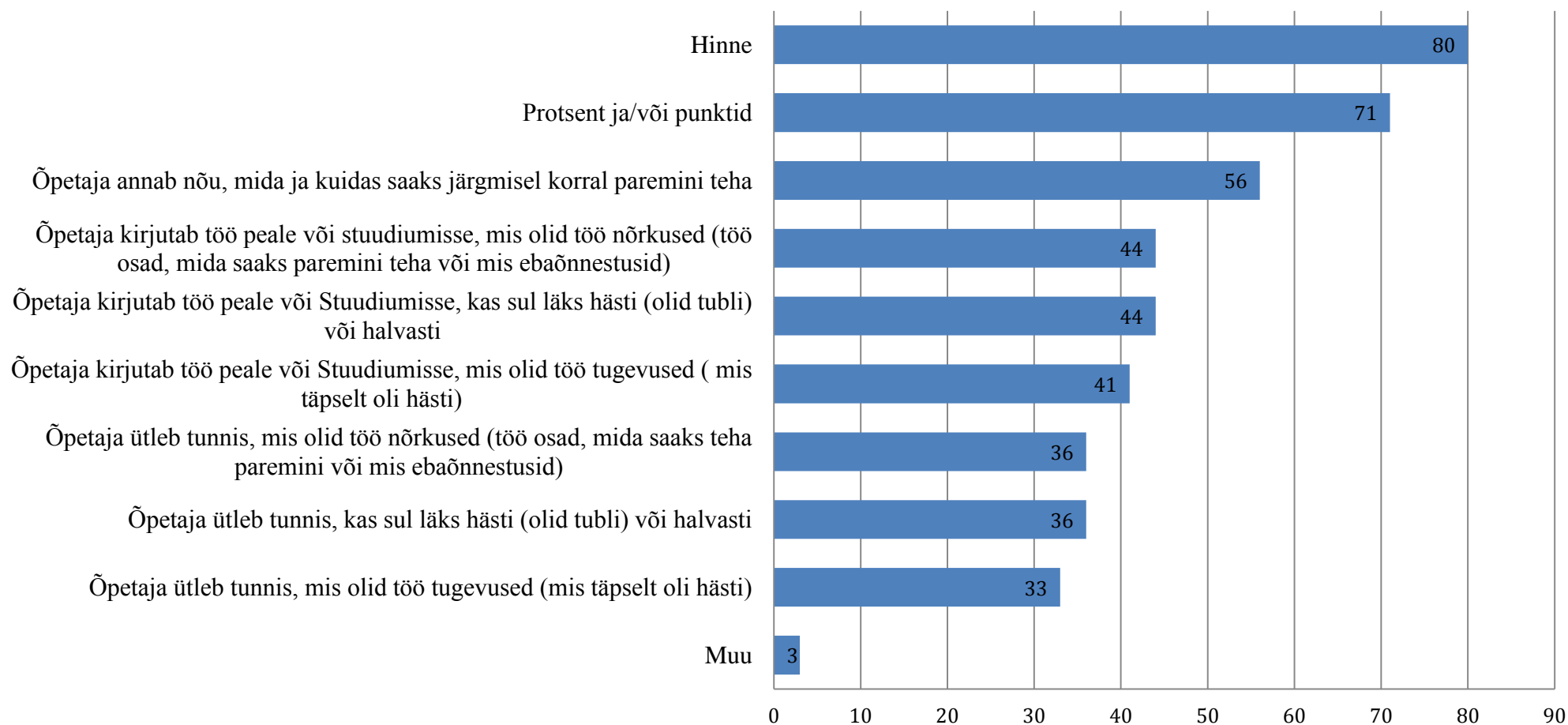
Eesti keele kirjandi tagasiside saamine

Joonis 6. Tagasiside saamine pärast eesti keele kirjandi kirjutamist (n = 91).

Tagasiside, mida õpilased soovivad pärast kirjandi kirjutamist

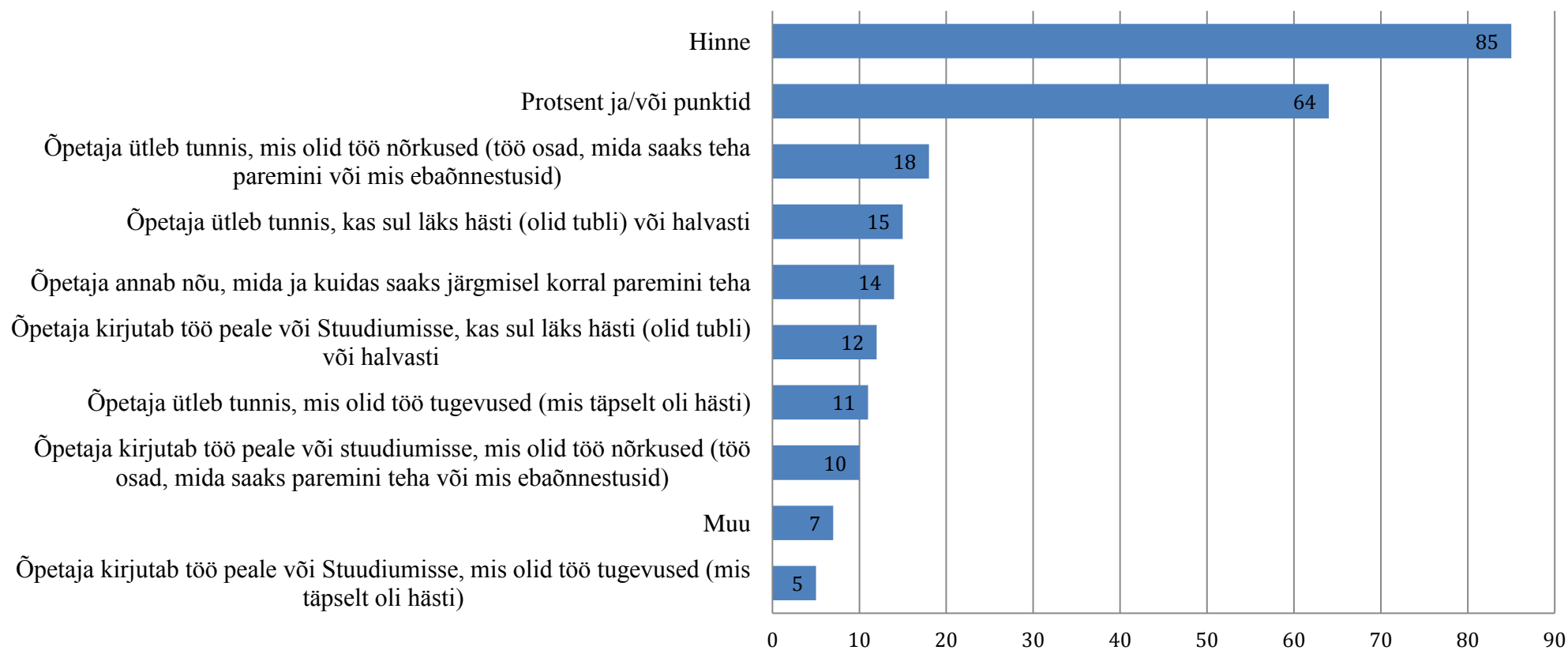
Joonis 7. Tagasiside saamise soov pärast kirjandi kirjutamist (n = 91).

3.5. Ajaloo kontrolltöö tagasiside

Ajaloo kontrolltööde eest saavad õpilased kõige enam hindeid. Protsente ja/või punkte saavad 70% vastanutest. Õpetaja on 20%-le õpilastest öelnud ka töö nõrkused. 16%-le õpilastest on õpetaja öelnud pärast tööd, kas neil läks hästi või halvasti. Õpetaja on andnud 15%-le õpilastest nõu, mida ja kuidas saaks järgmine kord paremini teha. 13% õpilastest on saanud tagasisidet kirjalikult töö peale või Stuudiumisse selle kohta, kas neil läks hästi või halvasti. 12% õpilastest on saanud tunnis õpetaja käest suuliselt teada, mis olid töö tugevused. 11%-le õpilastest on õpetaja kirjutanud töö peale või Stuudiumisse, mis olid töö nõrkused. Muud infot on saanud seitse (8%) õpilast. Kõige vähem on õpetaja kirjutanud töö peale või Stuudiumisse, mis on töö tugevused (joonis 8).

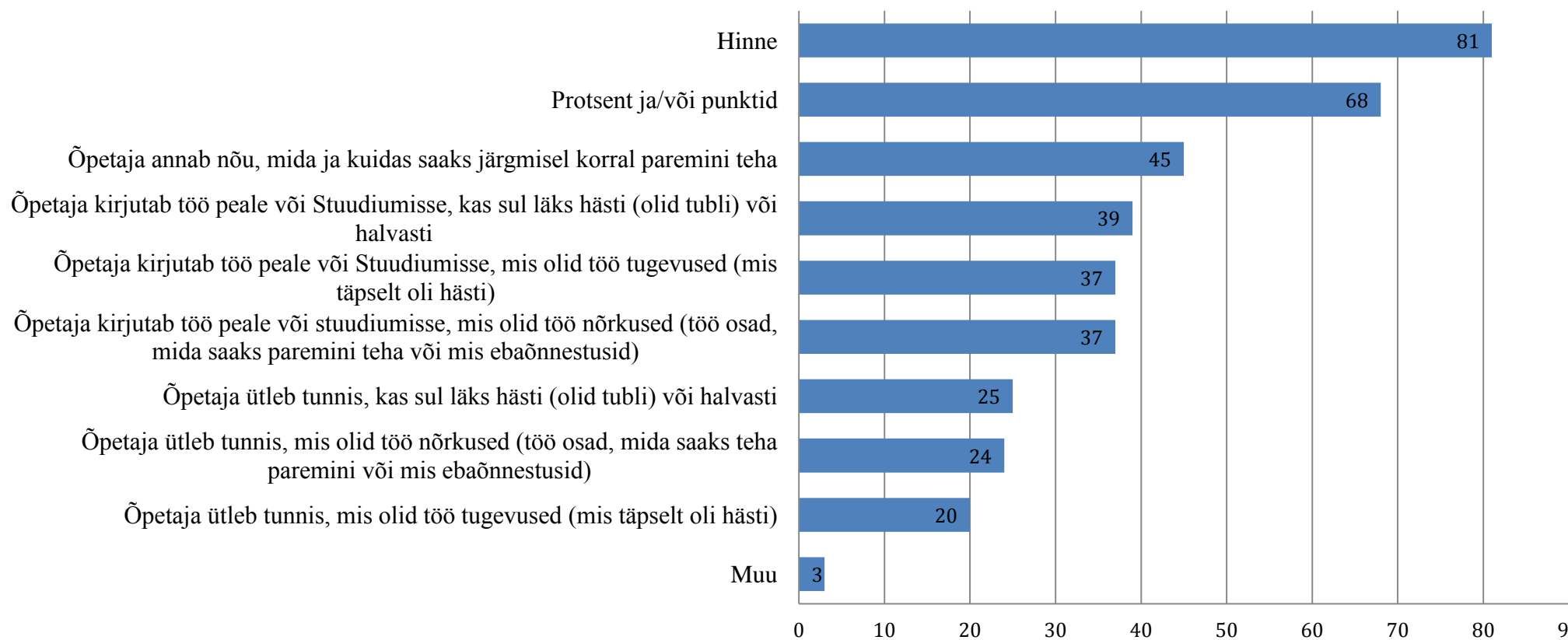
Kõige enam soovitakse saada hinnet. Protsente ja/või punkte tahavad 75% õpilastest. 49% sooviks saada õpetajalt nõu, mida ja kuidas järgmine kord paremini teha. 43% õpilastest sooviks, et õpetaja kirjutaks töö peale või Stuudiumisse, kas neil läks hästi või halvasti. 41% õpilastest sooviks saada kirjutist töö peale või Stuudiumisse selle kohta, mis olid nende töö tugevused ja ka oma töö nõrkuste kohta. 27% õpilastest tahaks, et õpetaja kiidaks neid ka tunnis või siis ütleks, et läks halvasti. 26% õpilastest sooviks, et õpetaja kirjutaks töö peale või Stuudiumisse välja tema nõrkused. 22% õpilastest sooviks, et õpetaja ütleks tunnis, mis olid täpselt tema töö tugevused (joonis 9).

Ajaloo kontrolltöö tagasiside saamine

Joonis 8. Tagasiside saamine pärast ajaloo kontrolltööd (n = 91).

Tagasiside, mida õpilased soovivad pärast ajaloo kontrolltööd

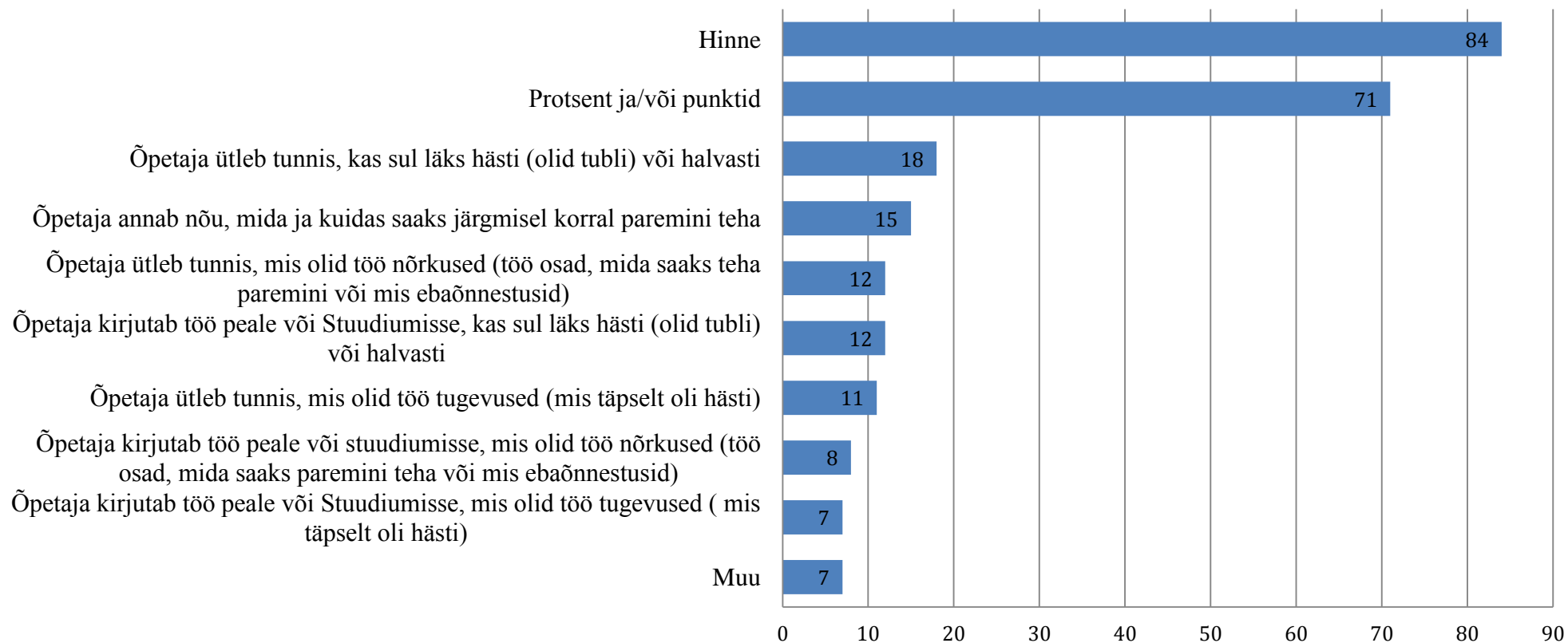
Joonis 9. Tagasiside saamise soov pärast ajaloo kontrolltööd (n = 91).

3.6. Bioloogia kontrolltöö tagasiside

Bioloogia kontrolltöö eest saadakse enim hindeid. Protsente ja/või punkte on saanud 78% õpilastest. 20%-le õpilastest on õpetaja tunnis öelnud, kas neil läks hästi või halvasti. 16%-le õpilastest on õpetaja andnud nõu, mida ja kuidas saaks järgmine kord paremini teha. 13%-le õpilastest on õpetaja tunnis öelnud, mis olid töö nõrkused ja kirjutanud töö peale või Stuudiumisse, kas neil läks hästi või halvasti. Õpetaja on öelnud 12%-le õpilastest, mis olid töö tugevused. Kaheksa (9%) õpilast on saanud kirjalikku tagasisidet töö peale või Stuudiumisse, mis olid töö nõrkused. Seitsmele (8%) õpilasele on õpetaja kirjutanud töö peale või Stuudiumisse, mis olid töö tugevused ning samuti on saanud seitse õpilast ka muud informatsiooni, kuid millist, seda ei täpsustatud (joonis 10).

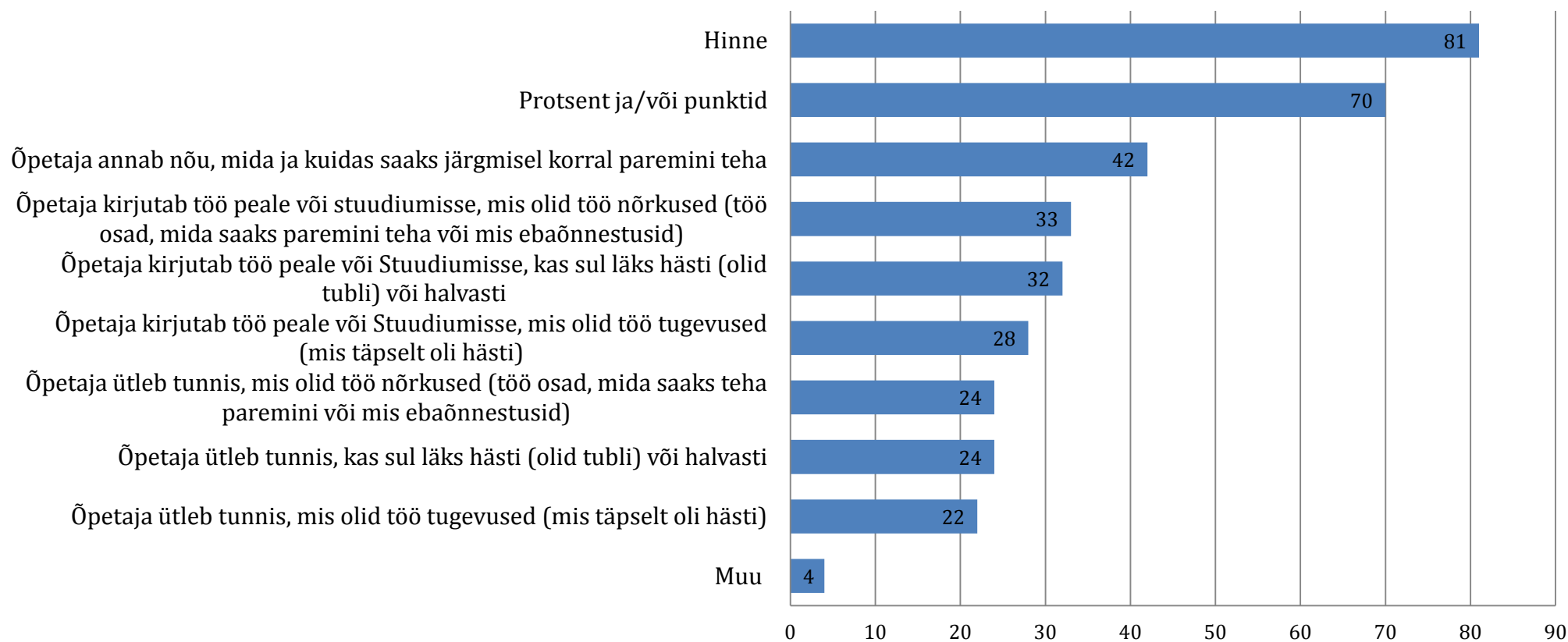
Kui õpilased saaksid ise valida, siis nad sooviksid enim hindeid. 77% õpilastest sooviks saada veel protsente ja/või punkte. 46% õpilastest sooviks ka nõu, mida ja kuidas saaks teinekord paremini teha. 36% õpilastest sooviks, et õpetaja kirjutaks töö peale või Stuudiumisse, mis olid töö nõrkused. 35% õpilastest tahaks, et kirjutatakse töö peale või Stuudiumisse, kas neil läks hästi või halvasti. 31% õpilastest sooviks, et neile kirjutatakse töö peale või Stuudiumisse, mis olid nende töö tugevused. 26% õpilastest sooviks, et neile öeldakse, mis olid nende töö murekohad, ning sama palju soovib, et õpetaja ütleks neile tunnis, kas neil läks hästi või halvasti. 24% õpilastest sooviks, et õpetaja ütleks, mis olid nende töö tugevused (joonis 11).

Bioloogia kontrolltöö tagasiside saamine

Joonis 10. Tagasiside saamine pärast bioloogia kontrolltööd (n = 91).

Tagasiside, mida õpilased soovivad saada pärast bioloogia kontrolltööd

Joonis 11. Tagasiside saamise soov pärast bioloogia kontrolltööd (n = 91).

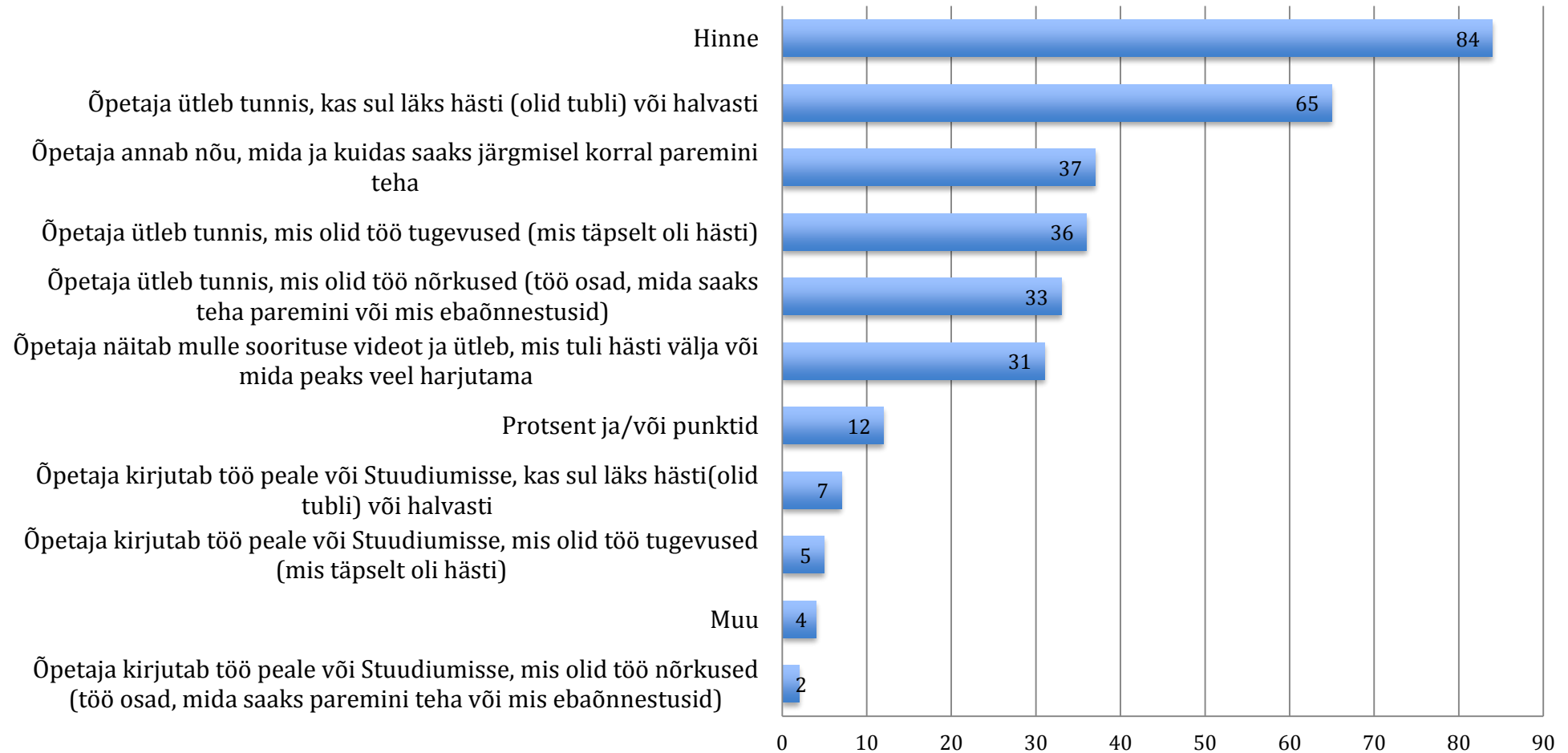
3.7. Kehalise kasvatuse võimlemiskava tagasiside

Kehalises kasvatuses saavad õpilased kõige enam hindeid. 71%-le õpilastest on õpetaja öelnud, kas neil läks hästi või halvasti. 40%-le õpilastest on õpetaja andnud nõu, mida ja kuidas saaks järgmisel korral paremini teha. Õpetaja on 39%-le õpilastest öelnud, mis olid soorituse tugevused. 36% õpilastest on saanud suulist tagasisidet ka oma nõrkuste kohta. 34% õpilastest on näinud ka oma soorituse videot ning õpetaja on öelnud, mis tuli neil hästi välja või mida peaks veel harjutama. 13% õpilastest on saanud hindeks ka protsente ja/või punkte. Seitsmele (8%) õpilasele on õpetaja kirjutanud Stuudiumisse, kas neil läks hästi või halvasti. Viiele õpilasele on õpetaja kirjutanud ka Stuudiumisse, mis olid nende soorituse (töö) tugevused. Neljale õpilasele on õpetaja andnud ka muud infot. Kõige vähem õpilasi on saanud tagasisidet Stuudiumisse oma nõrkuste kohta (joonis 12).

Kõige enam soovitakse võimlemiskava eest hindeid. 58% õpilastest sooviks, et õpetaja ütleks neile, kas neil läks hästi või halvasti. 57% õpilastest sooviks, et õpetaja näitaks neile soorituse videot ning ütleks, mis tuli hästi välja või mida peaks veel harjutama. 55% sooviks, et õpetaja annaks neile nõu, mida ja kuidas järgmine kord paremini teha. 47% õpilastest soovivad, et õpetaja ütleks neile soorituse tugevused. 44% õpilastest tunneb, et nad vajaks suulist infot oma soorituse nõrkuste kohta. 36% õpilastest tahaks saada töö eest protsente ja/või punkte. 22% õpilastest sooviks, et õpetaja kirjutaks Stuudiumisse, mis olid nende töö tugevused. 18% õpilastest vajaks informatsiooni Stuudiumisse selle kohta, mis olid nende soorituse tugevused, ning ka selle kohta, mis olid nende töö nõrkused (joonis 13).

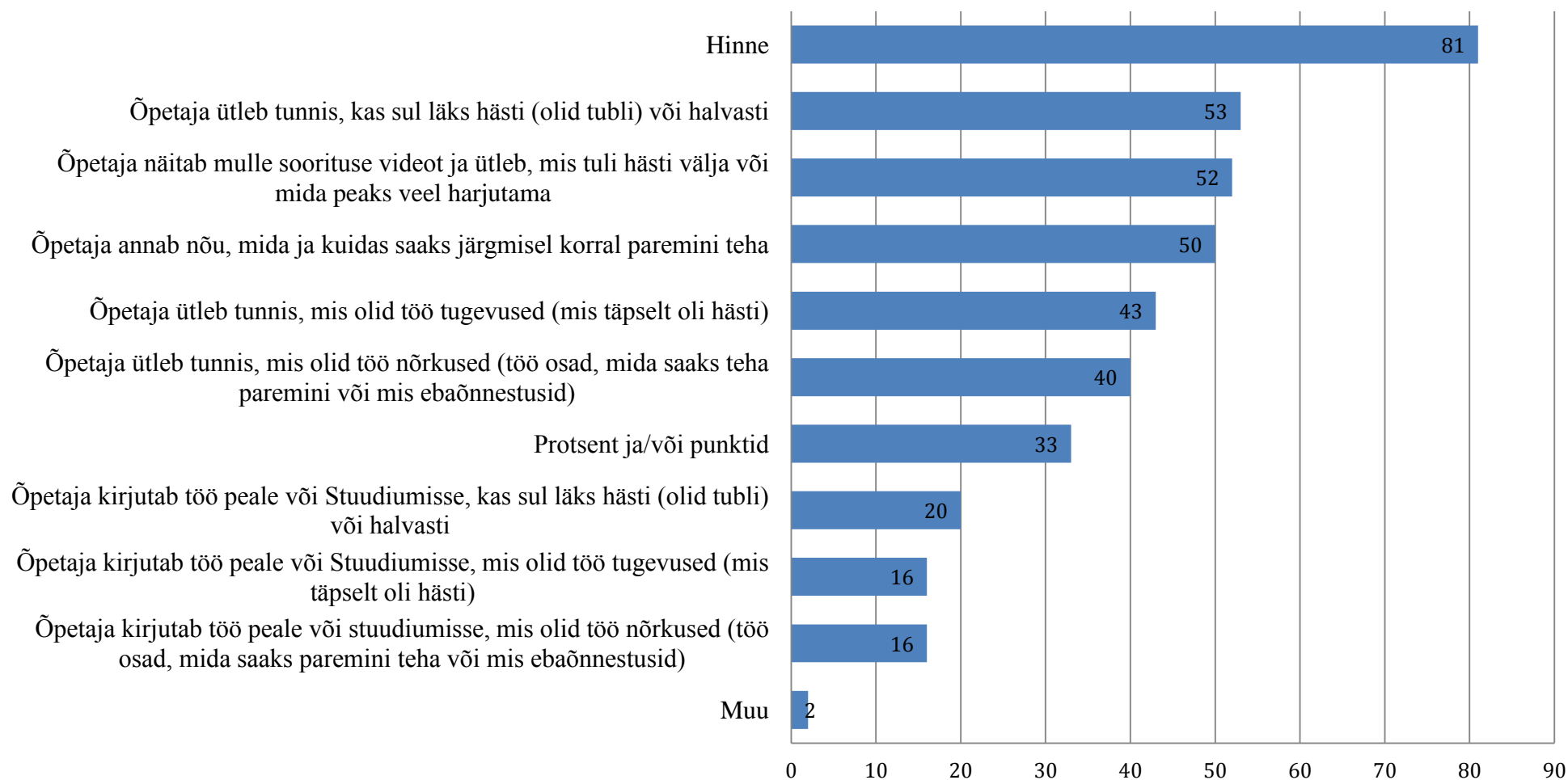

Võimlemiskava soorituse tagasiside saamine

Joonis 12. Tagasiside saamine pärast võimlemiskava sooritust (n = 91).

Tagasiside, mida õpilased soovivad pärast võimlemiskava sooritust

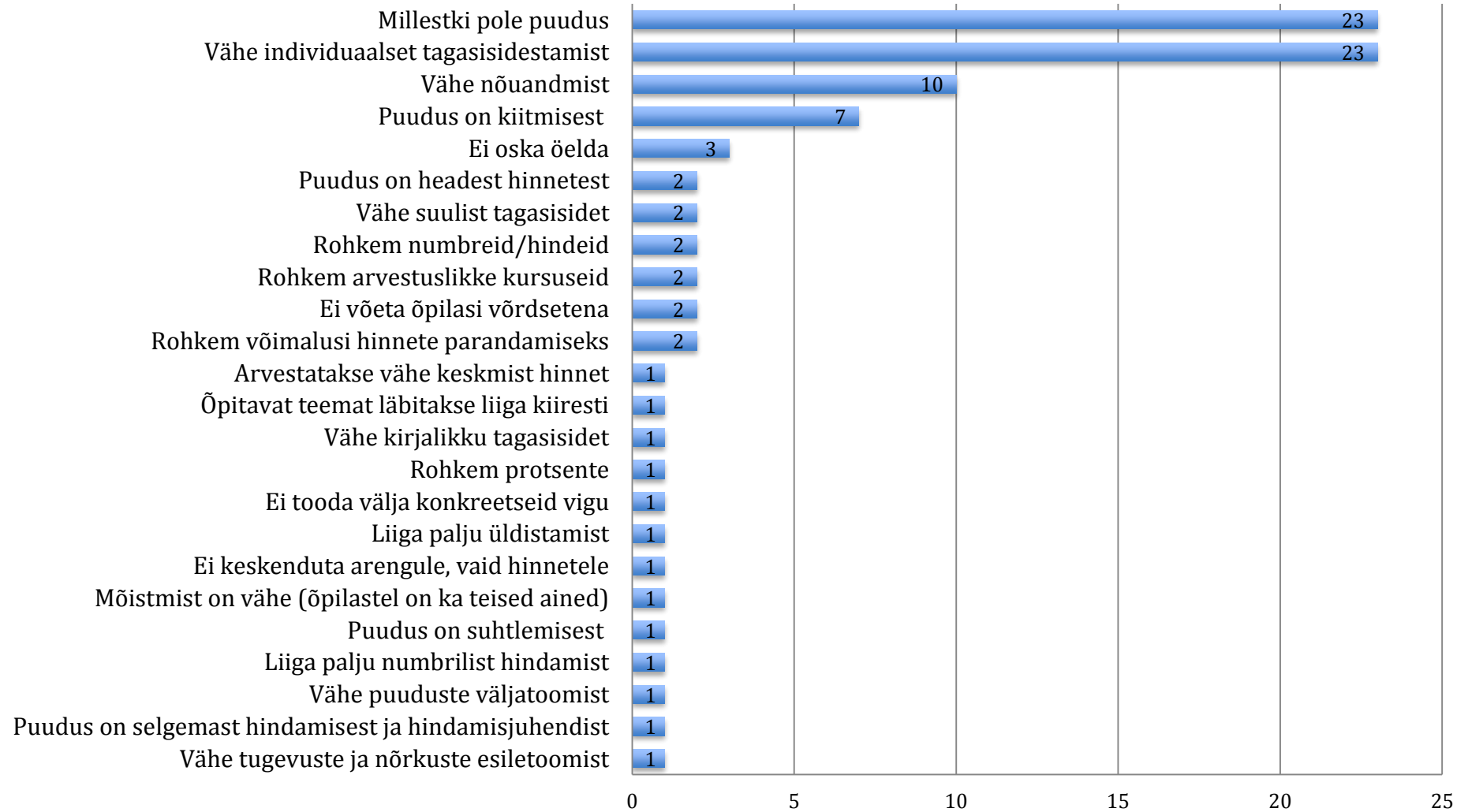

Joonis 13. Tagasiside saamise soov pärast võimlemiskava sooritust (n = 91).

3.8. Millest tunnevad õpilased hindamises ja tagasisidestamises puudust?

Õpilased said kirjutada, mis on nende arvates meie kooli hindamises ja tagasisidestamises murekohad. Võrdselt (23 vastajat 91-st) vastati, et puudust pole millestki ja et puudus on individuaalsest tagasisidestamisest. 11% arvas, et õpetajad annavad liiga vähe nõu, mida ja kuidas järgmisel korral paremini teha. Seitse õpilast arvas, et puudu on kiitmisest. Kolm õpilast ei oska üldse öelda, mis on hindamises ja tagasisidestamises puudu. Kaks õpilast arvas, et puudus on headest hinnetest; suulisest tagasisidest; numbritest/hinnetest; arvestuslikkudest kursustest; hinnete parandamise võimalustest ning sellest, et õpetajad ei võta õpilasi võrdsetena. Üksikud õpilased tunnevad, et meie koolis on vähe keskmise hinde arvestamist; kirjalikku tagasisidet; protsentide kasutamist; konkreetsete vigade väljatoomist; arengule keskendumist; mõistmist; suhtlemist; puuduste väljatoomist; selget hindamist; et hindamisjuhendis on puudused; tugevuste ja nõrkuste väljatoomist. Lisaks arvati ka, et õpitavat võetakse liiga kiiresti läbi ja on liiga palju üldistamist (joonis 14).

Hindamise ja tagasisidestamise puudused õpilaste arvates

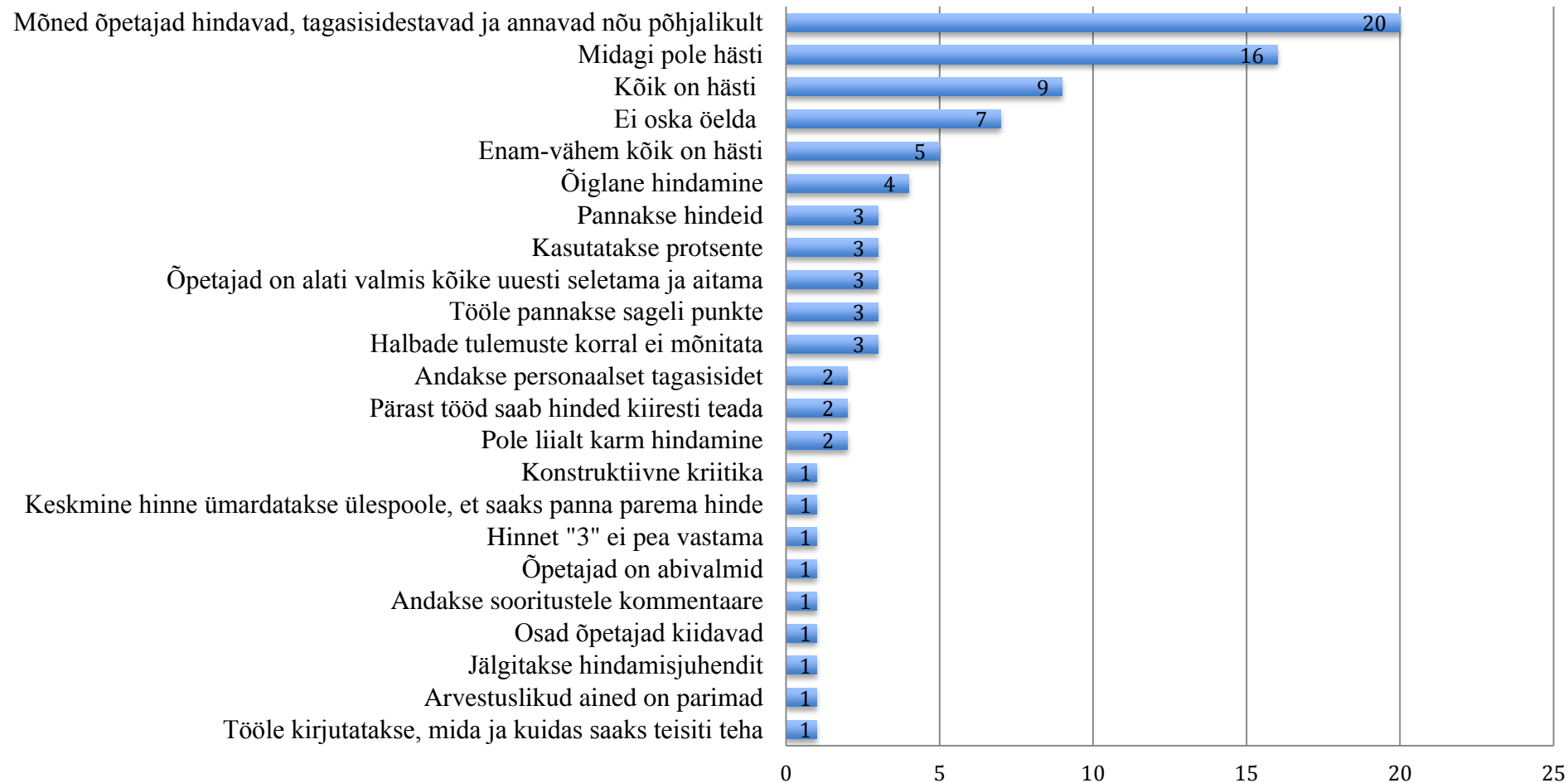

Joonis 14. Hindamise ja tagasisidestamise puudused õpilaste arvates (n = 91).

3.9. Mis on meie kooli hindamises ja tagasisidestamises hästi?

Kõige populaarsem vastus oli, et mõned õpetajad hindavad, tagasisidestavad ja annavad nõu põhjalikult. 18% õpilastest arvas, et meie kooli hindamises ja tagasisidestamises ei ole midagi hästi. Kõik on meie koolis hästi üheksa õpilase arvates. Seitse õpilast ei oska öelda, mis on kooli hindamissüsteemis hästi. Viie õpilase arvates on asjad enam-vähem hästi. Neli õpilast 91-st arvas, et meie koolis on õiglane hindamine. Kolme õpilase arvates on hea see, et pannakse hindeid; kasutatakse protsente; õpetajad on alati valmis aitama ja seletama; tööle kirjutatakse punktisumma; halbade tulemuste korral ei mõnitata. Kahe õpilase arvates 91-st on hea see, et antakse personaalset tagasisidet; pärast tööd saab hinded kiiresti teada, ja see, et meie koolis pole liialt karm hindamine. Üksikute õpilaste arvates on meie kooli hindamise ja tagasisidestamise plussid need, et antakse konstruktiivset kriitikat; ümardatakse hinded paremaks; hinnet „3“ ei pea vastama; õpetajad on abivalmid; kommenteeritakse sooritust; õpetajad kiidavad; lähtutakse hindamisjuhendist; meie koolis on arvestuslikud ained; antakse nõu, mida ja kuidas saaks teine korda paremini teha (joonis 15).

Hindamise ja tagasisidestamise plussid õpilaste arvates

Joonis 15. Hindamise ja tagasisidestamise plussid õpilaste arvates (n = 91)

4. JÄRELDUSED HINDAMISEST JA TAGASISIDESTAMISEST MEIE

KOOLIS

Uurimistöö hüpoteesiks oli, et Põltsamaa Ühisgümnaasiumi gümnaasiumiastme õpilaste hinnangul tagasisidestatakse suuremaid õpiülesandeid vastavalt kujundava hindamise põhimõtetele, ja et PÜG-i hindamine ja tagasisidestamine vastab õpilaste ootustele. Uurimistöö tulemused näitavad, et hüpotees pigem ei pea paika, kuna hindamises ja tagasisidestamises on selgelt domineerival kohal ja liiga suurte erinevustega teistest tagasisidestamise võimalustest hinne, protsent või punktid. Suuremate tööde tagasisidestamise kohta olid paljud õpilased läbivalt valinud, et neile öeldakse, kas neil läks hästi või halvasti ja öeldakse nende nõrkused. Eesti keele kirjandi ja võimlemiskava soorituste eest on õpilased saanud ka täpsemat tagasisidet. Umbes pooltele on välja toodud ka tugevusi ja kehalises kasvatuses on näidatud võimlemiskava videot. Küsimuses, kus õpilased said välja tuua hindamise ja tagasisidestamise puudused, tuli samuti välja, et meil on liiga vähe individuaalset tagasisidestamist; vähe nõuandmist ning ka kiitmisest on puudu. Eriti jäi silma see, et oli välja toodud, et ei keskenduta arengule, vaid hinnetele, mis kokkuvõttes soodustab pinnapealset õppimist. Küsimuses, kus õpilased said välja tuua kooli hindamise ja tagasisidestamise plussid, selgus, et mõned õpetajad hindavad, tagasisidestavad ja annavad nõu põhjalikult. Võib-olla ongi meie koolis tagasisidestamist palju rohkem, kuid õpilased ise ei pruugi seda lihtsalt märgata. Küsitlusest selgus, et meie kooli hindamine on õpilaste arvates pigem traditsiooniline, mis keskendub rohkem vigade otsimisele ja nende väljatoomisele.

Õpilaste ootused meie kooli hindamisele ja tagasisidestamisele erinesid tajutud hindamisest mitmes aspektis. Hinnat, protsente ja punkte soovitakse saada esmajärjekorras, kuna see kõnetab neid kõige enam ja õpilased on numbritega harjunud ning uurimuse tulemustest selgub, et need ootused enamasti täidetakse. Kuid siiski ei erinenud tagasiside andmise võimaluse vastusevariandid enam sedavõrd palju numbrite omadest. Küsitlusest selgub, et õpilased sooviksid saada head ja kvaliteetset nõu õpetaja käest, mis aitaks neil järgmine kord tööd paremini teha. Tihti oli kahekordne erinevus nende vastajate arvu vahel, kes on saanud ja kes tahaksid kujundava hindamise põhimõtetele vastavat tagasisidet. Neile on samuti vajalik kirjalik tagasiside, mis on palju täpsem ja jääb paremini ka meelde. Õpilased eelistavad kirjalikku tagasisidet suulisele. Õpilased soovivad enam tagasisidet lisaks hinnetele. See aitab neil paremini eesmärke saavutada ja asju talletada. Õpilaste soov pigem ei vasta kujundava hindamise põhimõtetele, sest kuigi enamik õpilasi soovib tagasisidena saada hindeid, protsente või punkte, siis ainult umbes pooled või vähemgi soovivad põhjalikumat tagasisidet.

Tehtud küsitluse põhjal oskan õpetajatele ja koolile soovitada seda, et tuleks õpilastega rohkem suhelda. Õpilased soovivad rohkem individuaalset tagasisidet ning nõu, kuidas midagi

järgmine kord paremini teha. Tagasiside aitab neil tehtud töid paremini analüüsida ning see aitab jõuda soovitud eesmärgini. Õpetaja ja õpilase suhe peab olema vaba ja aitama edasi liikuda ja õppimist meeldivamaks muuta. Meie koolis on samuti sisse toodud kujundav hindamine, mis ütleb, et keskendumine peab õpilase arengule ja sellele, et õpilane muutuks ainult paremuse poole. Meie kooli hindamisjuhendi järgi peab õpilasele antav tagasiside sisaldama õpilase tugevate külgede ja puudujääkide väljatoomist ning tagasisides peab andma nõuandeid, mis toetavad edasist arengut. Tagasiside andmisel peab lähtuma kindlast ülesandest või sooritusest; õpitulemusi peab võrdlema eelmiste tulemustega; tagasiside peab olema antud kirjeldavas vormis; tagasisidet peab andma õnnestumiste kohta ja selle kohta, kuidas peaks õpilane edasi tegutsema, et järgmised tulemused oleks võimalikult head. Küsitluses ei valinud paljud õpilased vastusevarianti, et nende tugevusi tuuakse välja. Seega peaks hakkama rohkem keskendumine ka positiivsetele külgedele. Piisav ja edasiviiv tagasiside õpetaks õpilasi ennast analüüsima ja hindama enda tehtud pingutusi.

KOKKUVÕTE

Oma uurimistöö teemaks valisin kujundava hindamise ja tagasiside teema Põltsamaa Ühisgümnaasiumi gümnaasiumiastmes. Töö hüpotees oli, et Põltsamaa Ühisgümnaasiumi gümnaasiumiastme õpilaste hinnangul tagasisidestatakse suuremaid õpiülesandeid vastavalt kujundava hindamise põhimõtetele ning et PÜG-i hindamine ja tagasisidestamine vastab õpilaste ootustele. Sellest tulenevalt uurisingi hindamist, kujundavat hindamist ja sellega tihedalt seotud tagasisidestamist. Uurimuslikus osas küsitlesin Põltsamaa Ühisgümnaasiumi gümnaasiumiastme õpilasi.

Kujundav hindamine on hindamisviis, kus õpilane ja õpetaja on kui partnerid. Nad teevad kõike koos ja pürgivad ühise eesmärgi poole. Kujundav hindamine on õppetöö põhjalik analüüsimine ja tagasiside andmine. Tagasiside peab olema lapsele arusaadav, asjakohane, täpne, tugevusi ja nõrkusi esiletoov ning kindlasti motiveeriv. Kujundav hindamine sisaldab asjalikku nõu, mis aitab pürgida soovitud tulemuseni.

Minu püstitatud hüpotees pigem ei pidanud paika. Õpilaste arvates tagasisidestatakse töid vähem, kui nad tahaksid, ja nad sooviksid kindlasti rohkem individuaalset tagasisidestamist. Nad ei soovi nii palju üldistamist. Selgus ka, et kui tagasisidestada, siis kirjalikult töö peale või kirjutada Stuudiumisse. Seega tundub, et meie koolis on levinud pigem traditsiooniline hindamine kui kujundav hindamine. Kooli hindamisjuhendis küll leidub eraldi peatükk, kus on kirjas, et peab kujundavalt hindama, kuid seda siiski ei kasutata meie koolis nii palju, vähemalt õpilaste arvates.

Seoses uurimistöö koostamisega olen omandanud uusi teadmisi nii hindamise, kujundava hindamise kui ka tõhusa tagasisidestamise kohta. Lisaks on paranenud minu arvutikasutamise, info otsimise ja ajaplaneerimise oskus.

Kõige enam loodan, et nüüd ma oskan õpetajatelt ise tagasisidet küsida ja oskan antavat tagasisidet õigesti kasutada. Ma suudan ennast nüüd paremini analüüsida ja iga õpiülesannet võtta nii, et see mulle tulevikus ka kasu tooks. Veel on arenenud mu tegevuspädevus – ma suudan probleeme paremini näha ja neile kõige mõistlikuma lahenduse leida; suudan paremini oma tegevusi kavandada; oskan seada tegevuseesmärke ja näha ette oodatavaid tulemusi; oskan valida tegevusvahendeid; suudan hinnata oma tegevuste tulemusi ning paranenud on ka mu koostööoskus.

Minu arvates oli uurimistööd teha huvitav. Ma sain palju uusi, kasulikke ja huvitavaid teadmisi hindamise ja tagasisidestamise kohta nii meie koolis kui ka mujal Eestis või maailmas. Sain teada ka kaasõpilaste arvamusi meie kooli hindamissüsteemi suhtes. Kindlasti oleks kujundava hindamise kohta veel palju uurida ja teada saada, sest minu töö keskendub vaid killukesele sellest.

SUMMARY

Formative assesment and feedback in the upper secondary school of the Põltsamaa Gymnasium

I did my research paper on formative assesment and feedback in our upper secondary school. Formative assesment is very topical in Estonia and all around the world. It seemed interesting and I wanted to know more about that topic. I wanted to know if our upper secondary students are happy with the assesment and feedback that we get in Põltsamaa Gymnasium.

My research paper includes four chapters. The first chapter talks about what assesment, and formative assesment are, how to give proper feedback and what the curriculum of our school says about it. The second one contains methods. I framed one hypothesis: in the upper secondary school of Põltsamaa Gymnasium students are satisfied with the feedback that they get. To find out whether it is true, I made an inquiry. The third chapter gives the results of the survey. In the fourth chapter there are the conclusions and the answer to my hypothesis.

The hypothesis that I formulated was not correct. The students think that they get too little feedback and they want more individual, especially written feedback. In conclusion, it seems that in our school we have traditional assesment rather than formative assesment.

KASUTATUD ALLIKAD

Gümnaasiumi riiklik õppekava. 2014.

<https://www.riigiteataja.ee/akt/114012011002?leiaKehtiv> (24.09.2016)

Hunt, K. Tartu 2014. 9. klassi teadlikkus kujundavast hindamisest.

http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/44206/Hunt_Kristiina_MA2014.pdf (23.09.2016)

Jänesselja lasteaed. 2013. Ajakiri Laps. Nr 3. Pedagoog ja loodusemees Johannes Käis.

http://janesselja.ee/fileadmin/pdf/Loodus_on_in_eluruumu_allikas.pdf (02.10.2016)

Jürimäe, M; Kärner, A; Tiisvelt, L. 2014. Kujundav hindamine kui õppimist toetav hindamine.

http://www.curriculum.ut.ee/sites/default/files/ht/oppimist_toetav_hindamine_kokkui.pdf
(23.09.2016)

Noored Kooli. 2016. Aabits. Tallinn 2016.

Ojassalu, K. 2013. Õpilast toetav hindamine.

http://www.geo.edu.ee/joomla/images/sygiskool_2013/hindamine_kersti_ojassalu.pdf
(20.09.2016)

Põltsamaa Ühisgümnaasiumi hindamise korraldus. 2015. Põltsamaa Ühisgümnaasium.

<http://www.poltsamaa.edu.ee/public/files/Dokumendid/Sisehindamine/PÜG%20hindamise%20korraldus%201.09.2015.pdf> (23.09.2016)

Taimsoo, R. 2011. Hindamine, enesehindamine, tagasiside.

http://www.oppekava.ee/index.php/Hindamine,_enesehindamine,_tagasiside (24.09.2016)

Tiisvelt, L. Kujundav hindamine.

<http://www.innove.ee/UserFiles/Muu%20koduokelega/Kujundav%20hindamine.pdf>
(02.10.2016)

LISAD

Lisa 1

Küsimustik hindamisest Põltsamaa Ühisgümnaasiumis

Tere! Mina olen Põltsamaa Ühisgümnaasiumi 11. a klassi õpilane Kelli-Karita Jefimov. Palun teie abi oma uurimistöös „Kujundav hindamine ja tagasiside Põltsamaa Ühisgümnaasiumi gümnaasiumiastmes“ uurimusliku osa läbiviimisel. Küsitluse täitmine võtab aega 5–10 minutit. Küsimustik on anonüümne. Aitäh!

Sugu*

Tüdruk

Poiss

Klass*

10

11

12

Mis on sinu arvates hindamine?*

Sõnaline tagasiside

Numbriline hinne

Kiitmine

Kritiseerimine

Muu...

Hindamine ja tagasiside Põltsamaa Ühisgümnaasiumis

Kujuta ette, et oled just tagasi saanud matemaatika kontrolltöö. Millist informatsiooni

töö kohta said? (Vali 1 või mitu vastust oma kogemuste põhjal)*

Hinne

Protsent ja/või punktid

Õpetaja ütleb tunnis, kas sul läks hästi (olid tubli) või halvasti

Õpetaja kirjutab töö peale või Stuudiumisse, kas sul läks hästi (olid tubli) või halvasti

Õpetaja ütleb tunnis, mis olid töö tugevused (mis täpselt oli töös hästi tehtud)

Õpetaja kirjutab töö peale või Stuudiumisse, mis olid töö tugevused (mis täpselt oli töös hästi tehtud)

Õpetaja ütleb tunnis, mis olid töö nõrkused (töö osad, mida saaks teha paremini või mis ebaõnnestusid)

Õpetaja kirjutab töö peale või Stuudiumisse, mis olid töö nõrkused (töö osad, mida saaks teha paremini või mis ebaõnnestusid)

Õpetaja annab nõu, mida ja kuidas saaks järgmisel korral paremini teha

Muu...

Kujuta ette, et oled just tagasi saanud kirjandi (eesti keeles). Millist informatsiooni töö kohta said?*

Hinne

Protsent ja/või punktid

Õpetaja ütleb tunnis, kas sul läks hästi (olid tubli) või halvasti

Õpetaja kirjutab töö peale või Stuudiumisse, kas sul läks hästi (olid tubli) või halvasti

Õpetaja ütleb tunnis, mis olid töö tugevused (mis täpselt oli töös hästi tehtud)

Õpetaja kirjutab töö peale või Stuudiumisse, mis olid töö tugevused (mis täpselt oli töös hästi tehtud)

Õpetaja ütleb tunnis, mis olid töö nõrkused (töö osad, mida saaks teha paremini või mis ebaõnnestusid)

Õpetaja kirjutab töö peale või Stuudiumisse, mis olid töö nõrkused (töö osad, mida saaks teha paremini või mis ebaõnnestusid)

Õpetaja annab nõu, mida ja kuidas saaks järgmisel korral paremini teha

Muu...

Kujuta ette, et oled just tagasi saanud ajaloo kontrolltöö. Millist informatsiooni töö kohta said?*

Hinne

Protsent ja/või punktid

Õpetaja ütleb tunnis, kas sul läks hästi (olid tubli) või halvasti

Õpetaja kirjutab töö peale või Stuudiumisse, kas sul läks hästi (olid tubli) või halvasti

Õpetaja ütleb tunnis, mis olid töö tugevused (mis täpselt oli töös hästi tehtud)

Õpetaja kirjutab töö peale või Stuudiumisse, mis olid töö tugevused (mis täpselt oli töös hästi tehtud)

Õpetaja ütleb tunnis, mis olid töö nõrkused (töö osad, mida saaks teha paremini või mis ebaõnnestusid)

Õpetaja kirjutab töö peale või Stuudiumisse, mis olid töö nõrkused (töö osad, mida saaks teha paremini või mis ebaõnnestusid)

Õpetaja annab nõu, mida ja kuidas saaks järgmisel korral paremini teha

Muu...

Kujuta ette, et oled just tagasi saanud bioloogia kontrolltöö. Millist informatsiooni töö kohta said?*

Hinne

Protsent ja/või punktid

Õpetaja ütleb tunnis, kas sul läks hästi (olid tubli) või halvasti

Õpetaja kirjutab töö peale või Stuudiumisse, kas sul läks hästi (olid tubli) või halvasti

Õpetaja ütleb tunnis, mis olid töö tugevused (mis täpselt oli töös hästi tehtud)

Õpetaja kirjutab töö peale või Stuudiumisse, mis olid töö tugevused (mis täpselt oli töös hästi tehtud)

Õpetaja ütleb tunnis, mis olid töö nõrkused (töö osad, mida saaks teha paremini või mis ebaõnnestusid)

Õpetaja kirjutab töö peale või Stuudiumisse, mis olid töö nõrkused (töö osad, mida saaks teha paremini või mis ebaõnnestusid)

Õpetaja annab nõu, mida ja kuidas saaks järgmisel korral paremini teha

Muu...

Kujuta ette, et oled just sooritanud kehalises kasvatuses võimlemiskava. Millist informatsiooni töö kohta said?*

Hinne

Protsent ja/või punktid

Õpetaja ütleb tunnis, kas sul läks hästi (olid tubli) või halvasti

Õpetaja kirjutab töö peale või Stuudiumisse, kas sul läks hästi (olid tubli) või halvasti

Õpetaja ütleb tunnis, mis olid töö tugevused (mis täpselt oli töös hästi tehtud)

Õpetaja kirjutab töö peale või Stuudiumisse, mis olid töö tugevused (mis täpselt oli töös hästi tehtud)

Õpetaja ütleb tunnis, mis olid töö nõrkused (töö osad, mida saaks teha paremini või mis ebaõnnestusid)

Õpetaja kirjutab töö peale või Stuudiumisse, mis olid töö nõrkused (töö osad, mida saaks teha paremini või mis ebaõnnestusid)

Õpetaja annab nõu, mida ja kuidas saaks järgmisel korral paremini teha

Õpetaja näitab mulle soorituse videot ja ütleb, mis tuli hästi välja või mida peaks veel harjutama

Muu...

Õpilaste ootused hindamisele ja tagasisidele PÜG-is

Millist tagasidet järgnevatest soovid Sina saada, kui saad tagasi matemaatika kontrolltöö?*

Hinne

Protsent ja/või punktid

Õpetaja ütleb tunnis, kas sul läks hästi (olid tubli) või halvasti

Õpetaja kirjutab töö peale või Stuudiumisse, kas sul läks hästi (olid tubli) või halvasti

Õpetaja ütleb tunnis, mis olid töö tugevused (mis täpselt oli töös hästi tehtud)

Õpetaja kirjutab töö peale või Stuudiumisse, mis olid töö tugevused (mis täpselt oli töös hästi tehtud)

Õpetaja ütleb tunnis, mis olid töö nõrkused (töö osad, mida saaks teha paremini või mis ebaõnnestusid)

Õpetaja kirjutab töö peale või Stuudiumisse, mis olid töö nõrkused (töö osad, mida saaks teha paremini või mis ebaõnnestusid)

Õpetaja annab nõu, mida ja kuidas saaks järgmisel korral paremini teha

Muu...

Millist tagasidet järgnevatest soovid Sina saada, kui saad tagasi kirjandi (eesti keeles või võõrkeeles)?*

Hinne

Protsent ja/või punktid

Õpetaja ütleb tunnis, kas sul läks hästi (olid tubli) või halvasti

Õpetaja kirjutab töö peale või Stuudiumisse, kas sul läks hästi (olid tubli) või halvasti

Õpetaja ütleb tunnis, mis olid töö tugevused (mis täpselt oli töös hästi tehtud)

Õpetaja kirjutab töö peale või Stuudiumisse, mis olid töö tugevused (mis täpselt oli töös hästi tehtud)

Õpetaja ütleb tunnis, mis olid töö nõrkused (töö osad, mida saaks teha paremini või mis ebaõnnestusid)

Õpetaja kirjutab töö peale või Stuudiumisse, mis olid töö nõrkused (töö osad, mida saaks teha paremini või mis ebaõnnestusid)

Õpetaja annab nõu, mida ja kuidas saaks järgmisel korral paremini teha

Muu...

Millist tagasidet järgnevatest soovid Sina saada, kui saad tagasi ajaloo kontrolltöö?*

Hinne

Protsent ja/või punktid

Õpetaja ütleb tunnis, kas sul läks hästi (olid tubli) või halvasti

Õpetaja kirjutab töö peale või Stuudiumisse, kas sul läks hästi (olid tubli) või halvasti

Õpetaja ütleb tunnis, mis olid töö tugevused (mis täpselt oli töös hästi tehtud)

Õpetaja kirjutab töö peale või Stuudiumisse, mis olid töö tugevused (mis täpselt oli töös hästi tehtud)

Õpetaja ütleb tunnis, mis olid töö nõrkused (töö osad, mida saaks teha paremini või mis ebaõnnestusid)

Õpetaja kirjutab töö peale või Stuudiumisse, mis olid töö nõrkused (töö osad, mida saaks teha paremini või mis ebaõnnestusid)

Õpetaja annab nõu, mida ja kuidas saaks järgmisel korral paremini teha

Muu...

Millist tagasidet järgnevatest soovid Sina saada, kui saad tagasi bioloogia kontrolltöö?*

Hinne

Protsent ja/või punktid

Õpetaja ütleb tunnis, kas sul läks hästi (olid tubli) või halvasti

Õpetaja kirjutab töö peale või Stuudiumisse, kas sul läks hästi (olid tubli) või halvasti

Õpetaja ütleb tunnis, mis olid töö tugevused (mis täpselt oli töös hästi tehtud)

Õpetaja kirjutab töö peale või Stuudiumisse, mis olid töö tugevused (mis täpselt oli töös hästi tehtud)

Õpetaja ütleb tunnis, mis olid töö nõrkused (töö osad, mida saaks teha paremini või mis ebaõnnestusid)

Õpetaja kirjutab töö peale või Stuudiumisse, mis olid töö nõrkused (töö osad, mida saaks teha paremini või mis ebaõnnestusid)

Õpetaja annab nõu, mida ja kuidas saaks järgmisel korral paremini teha

Muu...

Millist tagasidet järgnevatest soovid Sina saada, kui sooritasid kehalises kasvatuses võimlemiskava?*

Hinne

Protsent ja/või punktid

Õpetaja ütleb tunnis, kas sul läks hästi (olid tubli) või halvasti

Õpetaja kirjutab töö peale või Stuudiumisse, kas sul läks hästi (olid tubli) või halvasti

Õpetaja ütleb tunnis, mis olid töö tugevused (mis täpselt oli töös hästi tehtud)

Õpetaja kirjutab töö peale või Stuudiumisse, mis olid töö tugevused (mis täpselt oli töös hästi tehtud)

Õpetaja ütleb tunnis, mis olid töö nõrkused (töö osad, mida saaks teha paremini või mis ebaõnnestusid)

Õpetaja kirjutab töö peale või Stuudiumisse, mis olid töö nõrkused (töö osad, mida saaks teha paremini või mis ebaõnnestusid)

Õpetaja annab nõu, mida ja kuidas saaks järgmisel korral paremini teha

Õpetaja näitab mulle soorituse videot ja ütleb, mis tuli hästi välja või mida peaks veel harjutama

Muu...

Millest sa tunned hindamises ja tagasisidestamises puudust?*

Mis on meie kooli hindamises ja tagasisidestamises hästi?*

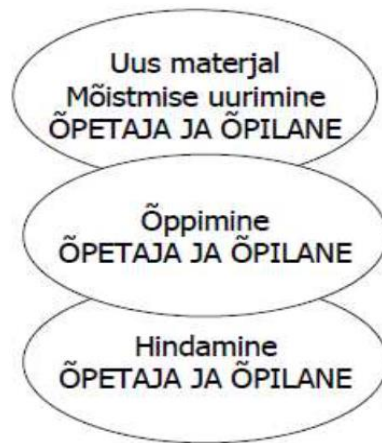
Lisa 2

TRADITSIOONILINE

PRODUKT

KUJUNDAV

PROTSESS

(Ojassalu 2013)

Efektivne tagasiside

“Tagasiside burger”

**Kinnita
õppimine**
Anna infot
Motiveeri

